

Právnická fakulta Masarykovy univerzity
Katedra mezinárodního a evropského práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Aplikace evropského exekučního titulu z pohledu českého práva

Svatava Walterová

2007/2008

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: Aplikace evropského exekučního titulu z pohledu českého práva zpracovala sama a uvedla jsem všechny použité prameny.“

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Zdeňku Kapitánovi, Ph.D. za souhlas s vedením této diplomové práce, jeho odborné rady, ochotu a vstřícnost.

OBSAH

1	Úvod	6
1.1	Cíl a předmět práce	7
1.2	Postup a metody zpracování práce	8
2	Český právní řád a podmínky potvrzení EET	9
2.1	Nesporné nároky	9
2.1.1	<i>Soudní rozhodnutí</i>	10
2.1.2	<i>Soudní smíry</i>	12
2.1.3	<i>Úřední listiny</i>	12
2.2	Minimální normy	15
2.2.1	<i>Doručování dokumentů</i>	15
2.2.2	<i>Poučovací povinnost</i>	19
3	Doručování opatrovníkovi podle § 29 odst. 3 občanského soudního řádu	22
3.1	Institut opatrovníka osoby neznámého pobytu	23
3.1.1	<i>Procesní postavení opatrovníka osoby neznámého pobytu</i>	24
3.1.2	<i>Ustanovení opatrovníka osobě neznámého pobytu v soudní praxi</i>	24
3.2	§ 29 odst. 3 občanského soudního řádu vs. Nařízení o EET	26
3.2.1	<i>Publikované názory</i>	27
3.2.2	<i>Výklad pojmu „zástupce“ podle čl. 15 Nařízení o EET</i>	29
3.2.3	<i>Principy a cíle Nařízení o EET</i>	31
3.2.4	<i>Soudní smír, rozsudek pro uznání</i>	33
4	Adaptace českého právního řádu na Nařízení o EET	34
4.1	Nutnost adaptace	35
4.1.1	<i>Obecně k implementaci nařízení ES</i>	35
4.1.2	<i>Potřeba adaptace českého právního řádu na Nařízení o EET</i>	36
4.2	Vhodnost zvolené koncepce	38
4.2.1	<i>Obecné požadavky na vnitrostátní implementaci</i>	38
4.2.2	<i>Zhodnocení zvoleného řešení</i>	39
4.3	Slovenská právní úprava	40

4.4	Nedostatky adaptace a návrhy de lege ferenda	44
4.4.1	<i>Příslušnost k potvrzování soudních rozhodnutí</i>	44
4.4.2	<i>Příslušnost k potvrzování úředních listin</i>	45
4.4.3	<i>Oprava a zrušení potvrzení EET</i>	46
5	Komparace s Nařízením Brusel I	48
5.1	Působnost	48
5.2	Fáze vydávání potvrzení v ČR	49
5.2.1	<i>Potvrzování v režimu Nařízení Brusel I</i>	49
5.2.2	<i>Potvrzování v režimu Nařízení o EET</i>	50
5.3	Fáze výkonu rozhodnutí v ČR.....	51
5.3.1	<i>Výkon rozhodnutí podle Nařízení Brusel I</i>	51
5.3.2	<i>Výkon rozhodnutí podle Nařízení o EET</i>	53
5.4	Fáze odvolací	54
5.4.1	<i>Opravný prostředek proti prohlášení vykonatelnosti</i>	54
5.4.2	<i>Odvolání proti nařízení výkonu EET</i>	55
5.5	Shrnutí	57
5.5.1	<i>Přínos Nařízení o EET v českém právu</i>	57
5.5.2	<i>Obecné výhody postupu podle Nařízení o EET</i>	58
5.6	Rozpor s veřejným pořádkem	59
6	Závěr	62
7	Resumé	64
8	Seznam použité literatury	66
8.1	Monografie.....	66
8.2	Odborné články	67
8.3	Právní předpisy.....	71
8.4	Soudní rozhodnutí	72
8.5	Internetové zdroje.....	73

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
EET	Evropský exekuční titul
ES	Evropská společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
EuZW	Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (časopis)
Exekuční řád	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
IPRax	Praxis des Internationalen Privat – und Verfahrensrecht (časopis)
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ZMPS	zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů
Nařízení o EET	nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. 4. 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky
Komise	Evropská komise
Nařízení Brusel I	nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nařízení Brusel IIa	nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000
Nařízení o doručování	nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 20. 5. 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech
Notářský řád	zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů
RIW	Recht der internationalen Wirtschaft (časopis)
Smlouva ES	Smlouva o založení Evropských společenství
ZPO	zákon Spolkové republiky Německo ze dne 18. 12. 1877, Zivilprozessordnung (civilní procesní řád)

1 Úvod

*„Theoria sine praxi sicut currus sine axi
Praxis sine theoria sicut coecus media in via“¹*

Amsterodamská smlouva, která vstoupila v platnost roku 1999, vytvořila další stupeň integrace – prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti. Jedná se o promítnutí zásad jednotného vnitřního trhu a uplatnění jeho důsledků na osoby fyzické i právnické. Soukromoprávní složka tohoto prostoru byla přenesena z třetího do prvního (tzv. komunitárního) pilíře. Orgány ES tak získaly možnost vydávat v této oblasti akty komunitárního práva.² Na základě této získané pravomoci bylo vydáno několik nařízení, která mají umožnit řešení procesních otázek v soukromoprávních věcech s mezinárodním prvkem.

Dne 30. Listopadu 2000 byl přijat program Evropské komise a Rady k prosazení zásady vzájemného uznávání soudních rozhodnutí v civilních a obchodních věcech. Hlavním cílem tohoto projektu je odstranit mezi členskými státy uznávací řízení ve vztahu k soudním rozhodnutím o nesporných pohledávkách. Tento cíl byl dokonce označen za jednu z priorit EU, neboť zdlouhavé a nákladné vymáhání pohledávek působí jako podstatná překážka pro rozvoj obchodu na vnitřním trhu.³ Ve své první fázi program zahrnuje zrušení doložky vykonatelnosti a zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky.

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) 805/2004 o zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky nabylo účinnosti dne 21. října 2005. Toto nařízení je jedním z kroků na cestě k volnému pohybu soudních rozhodnutí, který je nezbytným předpokladem k vytvoření evropského prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti.

¹ „Teorie bez praxe je cosi podobného kolu zbavenému osy.

Praxe zase teorie prostá slepému jak neznámá je cesta.“

citováno z: Steiner, V. Občanské právo procesní v teorii a praxi. Praha : Orbis, 1975, s. 5

² Rozehnalová, N., Tyč, V. Evropský justiční prostor v civilních otázkách. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003, str. 16

³ Brodec, J. Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz. Právník, 2005, č. 9, s. 1025.

Účelem tohoto nařízení je usnadnit přístup k výkonu soudního rozhodnutí v jiném členském státě, než ve kterém bylo rozhodnutí vydáno. Pohyb soudních rozhodnutí mezi členskými státy evropské unie by měl být usnadněn tím, že rozhodnutí bude vykonáno bez mezitímních opatření přijatých před výkonem v členském státě, v němž se o výkon žádá. Bude zrušen požadavek na řízení o prohlášení vykonatelnosti a nahrazen potvrzením rozhodnutí jako evropský exekuční titul. S rozhodnutím, které původní soud potvrdil jako evropský exekuční titul, by se mělo pro účely výkonu nakládat tak, jako kdyby bylo vydáno v členském státě, v němž se o jeho výkon žádá.⁴

1.1 Cíl a předmět práce

Cílem této práce není podat vyčerpávající výklad k nařízení o evropském exekučním titulu,⁵ ale zaměřit se na možnosti jeho uplatnění v rámci českého právního řádu. Práce se bude dále zabývat vhodností adaptace českého právního řádu a zhodnotí přínos Nařízení o EET z hlediska české právní úpravy uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. Práce by měla přispět k objasnění některých výkladových problémů, které mohou vznikát při aplikaci nařízení v podmínkách českého právního řádu.

Práce je tematicky rozčleněna do šesti kapitol. Ve druhé kapitole se budeme zabývat posouzením českého právního řádu z pohledu podmínek, které stanoví nařízení pro potvrzení evropského exekučního titulu. V rámci této kapitoly si jednak přiblížíme potencionální evropské exekuční tituly v českém právu, a jednak způsoby doručování, které splňují kriteria stanovená Nařízením o EET. Samostatná, třetí kapitola, bude věnována institutu opatrovníka osoby neznámého pobytu a jeho slučitelnosti s požadavky Nařízení o EET. Ve čtvrté kapitole zhodnotíme adaptaci českého právního řádu a nastíníme slovenskou právní úpravu potvrzování EET. Pátá kapitola bude srovnávat

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky. Bod 8 Preambule.

⁵ Ucelený výklad k nařízení č. 805/2004 o evropském exekučním titulu pro nesporné pohledávky lze najít např. v těchto publikacích: Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 188 a násl. nebo Kropholler, J. Europäisches Zivilprozessrecht. Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen und Europäischem Vollstreckungstitel. 8. vydání. Frankfurt am Main : Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2005, s. 560 a násl.

proces uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí podle Nařízení o EET s postupem podle Nařízení Brusel I.

V závěru práce budou shrnuty získané poznatky a potvrzeny nebo vyvráceny tyto pracovní hypotézy:

1. Český právní řád reaguje dostatečně a vhodně na Nařízení o evropském exekučním titulu pro nesporné nároky.
2. Rozhodnutí vydané za účasti opatrovníka osoby neznámého pobytu může být potvrzeno jako evropský exekuční titul.
3. Nařízení o evropském exekučním titulu v podmínkách českého právního řádu významně urychluje a usnadňuje přístup k výkonu cizích soudních rozhodnutí.

1.2 Postup a metody zpracování práce

Téma evropského exekučního titulu se v českých monografických publikacích zatím příliš neobjevuje, podrobněji se mu věnuje jen Vaške⁶ a Pauknerová.⁷ Mimo těchto publikací budu vycházet především z časopiseckých zdrojů. Ze zahraniční literatury se evropským exekučním titulem zabývají především německá odborná periodika (*Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrecht*, *Recht der internationalen Wirtschaft*) a komentáře k evropskému procesnímu právu. Vzhledem ke krátké době, která uplynula od účinnosti Nařízení o EET, není k dispozici judikatura ESD, proto budou k výkladu sporných ustanovení použity zejména texty, které provázely schvalovací proceduru nařízení.

Při zpracování tématu budou rovněž využity poznatky získané při výkonu odborné praxe na Městském soudě v Brně a v rámci konzultací se soudci Městského a Krajského soudu v Brně.

Diplomová práce byla vytvořena zejména za použití obecných metod vědecké práce – deskripce, analýzy a komparace.

⁶ Vaške, V. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 491

⁷ Pauknerová, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008, s. 441

2 Český právní řád a podmínky potvrzení EET

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) 805/2004 o zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky pracuje se dvěma základními pojmy. Jednak to jsou „nesporné nároky“, na něž se úprava obsažená v nařízení vztahuje. Druhým základním pojmem jsou „minimální normy pro řízení o nesporných nárocích“ neboli minimální standardy, které musí soudní rozhodnutí splňovat, aby mohlo být potvrzeno jako evropský exekuční titul.

2.1 Nesporné nároky

Nařízení o EET se vztahuje pouze na rozhodnutí, soudní smíry a úřední listiny o nesporných nárocích. Jen u nesporných nároků totiž bylo pro členské státy přijatelné vzdát se přezkumu cizího rozhodnutí vlastními soudy a spolehnout se na správnost osvědčení vydaného ve státě původu.⁸ Pojem „nesporné nároky“ by měl zahrnovat všechny situace, v nichž dlužník prokazatelně nepopírá existenci ani výši peněžního nároku a v nichž má věřitel proti dlužníkovi buď soudní rozhodnutí, nebo vykonatelný dokument, který vyžaduje výslovný souhlas dlužníka, ať už se jedná o soudní smír nebo úřední listinu.⁹ „Nárokem“ je přitom pouze peněžitý nárok na konkrétní částku, která je splatná nebo jejíž datum splatnosti je uvedeno v rozhodnutí, soudním smíru nebo úřední listině.¹⁰

Nárok se podle čl. 3 odst. 1 Nařízení o EET považuje za nesporný, pokud:

- a) dlužník s ním výslovně souhlasil tím, že jej uznal, nebo prostřednictvím smíru, který schválil soud nebo který byl uzavřen před soudem v průběhu řízení nebo
- b) dlužník proti němu v průběhu soudního řízení nevznesl nikdy žádné námitky v souladu s odpovídajícími procesními předpisy členského státu původu nebo
- c) dlužník se neúčastnil soudního jednání, ve kterém se o tomto nároku jednalo, ani nebyl na takovém soudním jednání zastoupen poté, co nejprve vznesl proti nároku v průběhu soudního řízení námitky, pokud takové jednání znamená podle práva

⁸ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 196

⁹ bod 5 Preambule Nařízení o EET

¹⁰ čl. 4 odst. 2 Nařízení o EET

členského státu původu konkludentní souhlas s nárokem nebo skutečnostmi, které tvrdí věřitel nebo

d) dlužník jej výslovně uznal v úřední listině.

2.1.1 *Soudní rozhodnutí*

Rozhodnutím se podle čl. 4 odst. 1 Nařízení o EET rozumí každé rozhodnutí vydané soudem členského státu bez ohledu na to, je-li označeno jako usnesení, příkaz, rozhodnutí nebo příkaz k nařízení výkonu rozhodnutí, včetně rozhodnutí o nákladech řízení vydaného soudním úředníkem.¹¹ Jako evropský exekuční titul může být potvrzeno pouze rozhodnutí soudu, povaha soudu ovšem nerozhoduje. Potvrdit lze např. i rozhodnutí správních soudů pokud se týká věcí občanských nebo obchodních (čl. 2 odst. 1 Nařízení o EET).

Rozhodnutí podléhající režimu nařízení nemusí být pravomocné. Podmínkou pro potvrzení rozhodnutí jako EET je jeho vykonatelnost v členském státě původu (čl. 6 odst. 1 písm. a) Nařízení o EET). Jako evropský exekuční titul tedy mohou být potvrzena i rozhodnutí předběžně vykonatelná (§ 162 OSŘ).

Rozhodnutí o nesporných nárocích mohou být v závislosti na chování dlužníka rozdělena do dvou skupin. První předpokládá **aktivitu dlužníka**, tedy situaci, kdy dlužník s nárokem výslovně souhlasil tím, že jej uznal podle *čl. 3 odst. 1 písm. a) Nařízení o EET*. Do této skupiny lze zařadit především rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 1 OSŘ.¹² Rozhodující přitom není, podle kterého zákonného ustanovení soud rozsudek vydal, ale to, zda dlužník v řízení nárok výslovně uznal. Jako EET lze proto potvrdit i obyčejný rozsudek, jestliže dlužník nárok uznal, avšak soud to pominul, žalobou se věcně zabýval a vyhověl jí obyčejným rozsudkem.¹³

¹¹ Shodně čl. 32 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

¹² Uznáním nároku se ve smyslu § 153a odst. 1 rozumí výslovný projev vůle žalovaného adresovaný soudu. Uznávací prohlášení může žalovaný učinit písemným, elektronickým, telegrafickým nebo telefaxovým podáním adresovaným soudu nebo ústně do protokolu. Drápal, L. In Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 696

¹³ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 196

Druhým typem chování dlužníka zakládajícího nesporný charakter nároku je jeho **pasivita**, pokud s ní procesní předpisy státu původu spojují konkludentní souhlas s nárokem. Prvním takovým případem je situace podle *čl. 3 odst. 1 písm. b) Nařízení o EET*, kdy dlužník proti nároku nevznese v soudním řízení podle příslušných procesních předpisů práva státu původu nikdy žádné námítky. Neexistence námítky dlužníka může spočívat například v tom, že dlužník se nedostavil k soudnímu jednání nebo nesplnil výzvu soudu, aby se písemně vyjádřil (bod 6 Preambule Nařízení o EET). V českém právním prostředí sem lze zařadit platební rozkaz, jenž se stal pravomocným, protože žalovaný proti němu nepodal odpor (§ 174 odst. 1 OSŘ), směnečný (šekový) platební rozkaz, proti němuž nebyly podány námítky (§ 175 odst. 3 OSŘ) nebo rozsudek pro zmeškání (§ 153b OSŘ).¹⁴ Vzhledem k výše zmíněnému bodu 6 Preambule lze podle *čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení* jako EET potvrdit i rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 3 OSŘ vydaný na základě fikce uznání, protože dlužník se včas nevyjádřil k tzv. kvalifikované výzvě podle § 114b OSŘ.

Nesporný nárok je dán konečně tehdy, jestliže se dlužník nezúčastnil soudního jednání o nároku ani při něm nebyl zastoupen poté, co předtím v soudním řízení vznesl proti nároku námítky. Ovšem jen pokud je takové chování podle práva členského státu původu považováno za konkludentní souhlas s nárokem (*čl. 3 odst. 1 písm. c) Nařízení o EET*). Jestliže tedy dlužník nejprve podal odpor proti platebnímu rozkazu a soud nařídil jednání, k němuž se dlužník nedostavil, pak považuje-li právo státu původu toto nedostavení se za konkludentní souhlas, je nárok nesporný. To má své opodstatnění, neboť dlužníci často využívají levné a jednoduché možnosti nárok popřít, jen aby získali čas, pak ale zůstanou v řízení zcela nečinní.¹⁵ V českém právním prostředí může být v takové situaci vydán rozsudek pro zmeškání podle § 153b OSŘ. Podle českého práva může mít za následek vydání rozsudku pro zmeškání jen neomluvená absence dlužníka při prvním jednání, které se ve věci konalo. Nesporná povaha nároku tedy není dána, jestliže dlužník se prvního jednání zúčastnil a absentoval teprve při dalších jednáních.¹⁶

¹⁴ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 197

¹⁵ „die nicht mehr bestrittenen Forderung“ Stein, A. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung. IPRax, 2004, č. 3, s. 188

¹⁶ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 199

2.1.2 *Soudní smíry*

Podle čl. 24 odst. 1 Nařízení o EET může být jako EET potvrzen smír, který byl **schválen soudem** nebo který byl **uzavřen před soudem** v průběhu soudního řízení. Smír musí být vykonatelný v členském státě, v němž byl schválen nebo uzavřen. Soudním smírem ve smyslu Nařízení o EET není pouze smír schválený soudem v průběhu soudního řízení, jak je tomu v Nařízení Brusel I (čl. 58). Jako evropský exekuční titul lze potvrdit i smír mimosoudní, pokud byl soudem schválen.¹⁷

V českém právním prostředí odpovídá mimosoudnímu, tedy soudem pouze schválenému smíru, dohoda rozvedených manželů nebo odděleně žijících rodičů o výživě nezletilého dítěte podle § 26 odst. 3 a § 50 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.¹⁸ Smírem uzavřeným před soudem je v našem právním řádu buď smír uzavřený v samostatném smířčím řízení, tzv. praetorský smír, podle § 67 až 69 OSŘ nebo v řízení sporném podle § 99 OSŘ.¹⁹

2.1.3 *Úřední listiny*

„Úřední listina“ znamená podle čl. 4 odst. 3 Nařízení o EET buď (a) dokument, který byl formálně vyhotoven nebo registrován jako úřední listina a jehož ověření souvisí s podpisem a obsahem listiny a provedl je orgán veřejné moci či jiný orgán zmocněný pro tento účel členským státem původu, nebo (b) ujednání o vyživovací povinnosti uzavřené se správními orgány nebo jimi ověřené. Nařízení o EET tak přináší pojmové vymezení úřední listiny, čímž se odlišuje od Nařízení Brusel I, které sice pojem „veřejné listiny“ používá, ale tuto listinu blíže nespecifikuje. Přitom lze vycházet z toho, že se jedná u obou nařízení o veřejnou listinu a pojem „úřední listina“ je pouze důsledkem jiného překladu do češtiny. Například v němčině, která je nám v právnícké terminologii blízká, je v obou případech použito termínu „öffentliche Urkunde“. To, že se u obou nařízení jedná o týž

¹⁷ Kropholler, J. Europäisches Zivilprozessrecht. Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen und Europäischem Vollstreckungstitel. 8. vydání. Frankfurt am Main : Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2005, s. 640

¹⁸ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 244

¹⁹ Pavlová, B., Doležel, V. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Návrh nařízení o evropském platebním rozkazu. Právní fórum, 2006, č. 1, s. 2

termín, který byl pouze odlišně přeložen, lze dovodit i z formulace čl. 27 Nařízení o EET, který odkazuje na Nařízení Brusel I a rovněž uvádí „úřední listinu“.²⁰

Pojem „úřední listina“ překvapivě převzal i náš občanský soudní řád, který Nařízení o EET implementoval do § 200ua OSŘ, přestože sám zná pojem „veřejné listiny“ (§ 134 OSŘ). V rámci dalších jazykových revizí by asi bylo vhodné obě nařízení v češtině pojmově sjednotit a případnou změnu promítnout i do občanského soudního řádu. Pojem „veřejné listiny“ je ovšem třeba vykládat autonomně.²¹

Jediným předpokladem pro potvrzení úřední listiny jako EET je, že listina musí být vykonatelná *v jednom členském státě*.²² Tato formulace je z čistě jazykového hlediska nejednoznačná a zavádějící. Není totiž jasné, ve kterém členském státě má být listina vykonatelná.²³ Nicméně logickým výkladem musíme dospět k závěru, že se jedná o vykonatelnost ve státě původu. Soud nebo orgán, který vydává potvrzení EET, přeci nemůže potvrzovat vykonatelnost listiny v jiném členském státě.

Vykonatelnými úředními listinami podle českého práva jsou pouze notářské a exekutorské zápisy, které obsahují výslovné prohlášení povinné osoby o svolení k vykonatelnosti (§ 274 písm. e) OSŘ).²⁴ Jedná se o notářský zápis podle § 71a a násl. notářského řádu a jeho obdobu v podobě exekutorského zápisu podle § 78 písm. a) exekučního řádu.

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti představuje dohodu osoby oprávněné s osobou povinnou o splnění závazku a prohlášení osoby povinné o svolení k vykonatelnosti. Tato dohoda je ovšem možná jen tehdy, byl-li závazkový vztah již založen hmotněprávním úkonem. Má-li mít podle vůle smluvních stran formu notářského zápisu i hmotněprávní titul, musí být sepsány zápisy dva – notářský zápis

²⁰ Čl. 27 Nařízení o EET: „*Tímto nařízením není dotčena možnost žádat o uznání a výkon rozhodnutí, soudního smíru či úřední listiny o nesporném nároku v souladu s nařízením (ES) č. 44/2001.*“

²¹ Pauknerová, M. Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008, s. 347

²² stejně německá i anglická verze: „in einem Mitgliedstaat“, „in one Member State“

²³ Užití termínu „jeden členský stát“ by mohlo znamenat, že k potvrzení listiny jako EET, by stačovalo, aby byla vykonatelná v kterémkoli členském státě, např. v členském státě, ve kterém hodlá žadatel o potvrzení EET tuto listinu vykonat. Více k tomuto výkladu viz Jindřich, M. Úřední listina jako EET a notářský zápis jako titul pro výkon rozhodnutí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 13

²⁴ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1013

o hmotněprávním úkonu (např. kupní smlouvě) a notářský zápis o procesní dohodě dle § 71a notářského řádu.²⁵ Tento zvláštní notářský zápis stojící vedle hmotně právního titulu je českým specifikem a svojí rigorózností a procesní samostatnou povahou způsobuje potíže při jeho uplatňování v praxi. Z tohoto důvodu je notářský zápis jako exekuční titul u nás využíván jen sporadicky oproti jeho značnému využívání v jiných členských státech, ve kterých je exekučním titulem každý notářský zápis obsahující hmotněprávní úkon, splňující další náležitosti pro jeho výkon.²⁶

Nařízení o EET nestanoví požadavek obdobný naší procesní dohodě a ani svolení dlužníka k vykonatelnosti. V důsledku úpravy v nařízení tak bude u nás paradoxně docházet k exekuci podle cizích notářských zápisů o hmotněprávním úkonu, které budou v členském státu původu potvrzeny jako EET a podle naší, zcela výjimečné a nepraktické právní úpravy nebude moci dojít k výkonu našich notářských zápisů o hmotněprávním úkonu v jiných členských státech, neboť nebudou naším soudem jako EET potvrzeny.

Vytvoření širšího prostoru pro využití notářských zápisů jako exekučních titulů by nepochybně značně přispělo k urychlení celého procesu vymožení peněžité pohledávky a odstranění nalézacího řízení v těchto případech jistě i k výraznému odbřemenění soudů. Z tohoto důvodu by bylo vhodné obnovit možnost, aby samotné hmotněprávní úkony ve formě notářského zápisu a to i jednostranné, mohly být za určitých podmínek exekučními tituly, ovšem s omezením jen na plnění peněžitá. Přitom dlužník by byl dostatečně chráněn. Notářský zápis je veřejnou listinou s vyšší důkazní silou, u které se předpokládá řádné poučení obou smluvních stran nestranným notářem. V důsledku takového poučení by dlužník byl srozuměn s vykonatelností a exekuční doložka by byla pravidelnou součástí notářských zápisů o právních úkonech. Nehledě na to, že by naše právní úprava byla odstraněním nežádoucího specifika uvedena do souladu s právní úpravou v ostatních členských státech s kontinentálním typem práva.²⁷

²⁵ Jindřich, M. Notářský zápis o hmotněprávním úkonu jako exekuční titul – úvaha de lege ferenda. Ad Notam, 2007, č. 5, s. 134

²⁶ Jindřich, M. Úřední listina jako EET a notářský zápis jako titul pro výkon rozhodnutí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 12

²⁷ Jindřich, M. Notářský zápis o hmotněprávním úkonu jako exekuční titul – úvaha de lege ferenda. Ad Notam, 2007, č. 5, s. 135

2.2 Minimální normy

Řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí, které bylo potvrzeno jako evropský exekuční titul, musí splňovat určité základní parametry. Nařízení označuje tyto základní parametry jako „minimální normy pro řízení o nesporných nárocích“, které dále člení do dvou skupin. Jednak jde o normy týkající se samotného **doručení dokumentu o zahájení řízení** (žaloba) a jednak jde o nařízením specificky upravenou **informační povinnost** soudu vůči dlužníkovi.²⁸ Minimální normy byly stanoveny především proto, aby bylo zajištěno, že dlužník bude o soudním řízení vedeném proti němu, o nutnosti své aktivní účasti v řízení, pokud chce popřít nárok, a o důsledcích své neúčasti informován včas a takovým způsobem, aby si mohl zajistit obhajobu.²⁹

Dodržení minimálních norem se přitom vyžaduje pouze v případě pasivity dlužníka. Jde o situace, kdy dlužník v průběhu soudního řízení nevznesl námitky (čl. 3 odst. 1 písm. b) Nařízení o EET) nebo se nedostavil k jednání ani u něj nebyl zastoupen, ačkoli předtím proti němu námitky vznesl (čl. 3 odst. 1 písm. c) Nařízení o EET). Pokud dlužník s nárokem výslovně souhlasil tím, že jej uznal, dodržení minimálních norem se nezkontroluje. Jde o situace uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. a) a d) nařízení, tedy rozsudek pro uznání, soudní smír a úřední listinu.

2.2.1 Doručování dokumentů

Nařízení o EET uvádí v čl. 13 a 14 dvě skupiny přípustných způsobů doručování písemnosti, kterou se zahajuje řízení. Jedná se doručení s potvrzením o přijetí dlužníkem (čl. 13) a doručení bez takového potvrzení (čl. 14), přičemž obě formy doručování jsou považovány za rovnocenné.³⁰ Definováním konkrétních způsobů doručování by se mělo

²⁸ Eppinger, A. Evropský exekuční titul pro nesporné nároky. *Noviny konkurz a vyrovnání*, 2005, č. 3

²⁹ bod 12 Preambule Nařízení o EET

³⁰ Původní návrh Komise, který stanovil, že doručení podle čl. 14 může následovat až po neúspěšném pokusu o doručení podle čl. 13, nebyl do konečného textu nařízení zapracován. Kropholler, J. *Europäisches Zivilprozessrecht. Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen und Europäischem Vollstreckungstitel*. 8. vydání. Frankfurt am Main : Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2005, s. 608

předcházet problémům, které řešil čl. 34 odst. 2 Nařízení Brusel I³¹ až následně ve státě výkonu rozhodnutí.³²

Všechny způsoby doručování uvedené v člancích 13 a 14 jsou charakterizovány buď naprostou jistotou (čl. 13), nebo velmi vysokým stupněm pravděpodobnosti (čl. 14), že se doručovaný dokument dostal ke svému adresátovi. Ve druhé kategorii by mělo být rozhodnutí potvrzeno jako evropský exekuční titul pouze v tom případě, že členský stát původu má vhodný mechanismus umožňující dlužníkovi požádat o celkový přezkum rozhodnutí v těch výjimečných případech, kde se navzdory splnění článku 14 dokument k adresátovi nedostal.³³ Za dostatečný pro potvrzení rozhodnutí jako evropského exekučního titulu nelze považovat způsob doručování, který se opírá o právní domněnku splnění těchto minimálních norem.³⁴

Při doručování s dokladem o přijetí dlužníkem podle čl. 13 Nařízení o EET může být dokument o zahájení řízení nebo dokument s obdobnými účinky doručen dlužníkovi některým z těchto způsobů:

- a) osobní doručení, při němž dlužník podepíše potvrzení o přijetí s uvedením data přijetí;
- b) osobní doručení, při němž příslušná osoba, která doručení uskutečnila, podepíše dokument, v němž uvede, že dlužník dokument přijal nebo odepřel přijetí bez jakéhokoli oprávněného důvodu, a datum doručení;
- c) doručení poštou, při němž dlužník podepíše a odešle zpět potvrzení o přijetí s uvedením data přijetí;
- d) doručení elektronickými prostředky, jako je fax nebo elektronická pošta, při němž dlužník podepíše a odešle zpět potvrzení o přijetí s uvedením data přijetí.

³¹ Čl. 34 odst. 2 Nařízení Brusel I umožňuje odepřít uznání a výkon cizího rozhodnutí jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který umožňuje přípravu na jednání.

³² Stein, A. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung. IPRax, 2004, č. 3, s. 188

³³ bod 14 Preambule Nařízení o EET

³⁴ bod 13 Preambule Nařízení o EET

Při doručování bez dokladu o přijetí dlužníkem podle čl. 14 odst. 1 Nařízení o EET lze dokument o zahájení řízení nebo dokument s obdobnými účinky a předvolání k soudnímu jednání dlužníkovi doručit i některým z těchto způsobů:

- a) osobní doručení na osobní adresu dlužníka osobám, které žijí ve stejné domácnosti jako dlužník nebo jsou tam zaměstnány;
- b) v případě dlužníka, který je osobou samostatně výdělečně činnou nebo právnickou osobou, osobní doručení na obchodní adresu dlužníka osobám, které dlužník zaměstnává;
- c) uložení dokumentu v poštovní schránce dlužníka;
- d) uložení dokumentu na poště nebo u příslušných veřejných orgánů a vložení písemného oznámení o tomto uložení do poštovní schránky dlužníka za předpokladu, že je dokument v písemném oznámení jasně označen jako dokument soudu nebo že je v dokumentu poukázáno na to, že doručení se na základě uvedeného oznámení pokládá za uskutečněné a že počínají běžet lhůty;
- e) doručení poštou bez dokladu, pokud má dlužník adresu v členském státě původu;
- f) doručení elektronickými prostředky s automatickým potvrzením o doručení za předpokladu, že dlužník s tímto způsobem doručení výslovně souhlasil předem.

Doručení bez dokladu o přijetí dlužníkem (náhradní doručení) není přípustné v případech, kdy adresa dlužníka není známa s jistotou (čl. 14 odst. 2 Nařízení o EET).

Úpravu doručování v českém OSŘ lze považovat za dostatečnou ve vztahu k výše uvedeným požadavkům, které stanoví minimální normy.³⁵ Prospěšná byla v tomto ohledu nová úprava doručování, kterou přinesl zákon č. 555/2004 Sb. S účinností k 1. 1. 2005 byla např. při doručování náhradním způsobem (uložením) zavedena povinnost uvést ve výzvě adresátovi, který nebyl zastížen v místě doručování, který soud písemnost předal k doručení a poučení o následcích, jestliže písemnost nebude vyzvednuta (§ 50c OSŘ). Tím byl naplněn požadavek čl. 14 odst. 1 písm. d) Nařízení o EET.³⁶

³⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění občanský soudní řád ze dne 7. 9. 2005, Poslanecká sněmovna Parlamentu, tisk 1104. Systém Aspi LIT25774CZ

³⁶ Zvolský, L. Evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Bulletin advokacie, 2006, č. 2, s. 37

České procesní právo požadavky Nařízení o EET v zásadě splňuje,³⁷ následující výklad se proto zaměří jen na ty způsoby doručování, které minimálním normám nevyhovují, nebo jejichž povaha je sporná.

Mezi způsoby doručování, které nevyhovují minimálním standardům, patří především doručení vyvěšením na úřední desce soudu podle § 50i OSŘ.³⁸

Při posuzování přípustných způsobů doručování je rovněž nutné vzít v úvahu, že okruh třetích osob, kterým lze dle § 46 odst. 3 OSŘ předat zásilku, která není určena do vlastních rukou adresáta, je širší než okruh osob uvedených v čl. 14 odst. 1 písm. a) a b) Nařízení o EET. Takovou osobou podle nařízení nemůže být např. soused.³⁹

V české literatuře se lze setkat s názorem, že vrátí-li se zásilka s celým obsahem po uplynutí odběrní lhůty soudu zpět jako nevyzvednutá a písemnost se považuje za doručenou uplynutím úložní lhůty, i když se adresát o uložení nedozvěděl (§ 50c odst. 4 OSŘ), toto fiktivní doručení tzv. minimálním normám nevyhovuje.⁴⁰ Argumentuje se tím, že všem způsobům náhradního doručení musí být společná vysoká pravděpodobnost, že doručovaná písemnost se dostala k adresátovi,⁴¹ což v případě, že se vrátí zpět jako nevyzvednutá, samozřejmě nepřichází v úvahu. Oporou pro tento výklad může být i bod 13 Preambule nařízení, podle něhož nelze považovat za dostatečný takový způsob doručování, jenž spočívá na právní fikci. Přesto tento výklad přijmout nelze. Zapovězenými způsoby doručování jsou pouze ty způsoby, při nichž se písemnost považuje za doručenou okamžikem, kdy se vůbec nedostane do dispoziční sféry dlužníka, jak je tomu u již zmíněného doručení vyvěšením na úřední desce soudu nebo u doručení francouzským způsobem „remise au parquet“.⁴² Těmto způsobům doručení je společné,

³⁷ Přehled způsobů doručování, které minimálním standardům Nařízení o EET odpovídají viz Bohúnová, P. Nařízení o evropském exekučním titulu. Právní rádce, 2008, č. 3, s. 31

³⁸ Stejně k podobné úpravě v německém právu (§ 185 ZPO öffentliche Zustellung) viz Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. IPRax, 2005, č. 3, s. 195

³⁹ Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 10

⁴⁰ Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 10 nebo Pauknerová, M. Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008, s. 353

⁴¹ bod 14 Preambule Nařízení o EET

⁴² Tento způsob spočívá v tom, že písemnost je předána příslušní prokuratuře (zejména v případech kdy pobyt dlužníka není znám), která následně obstará její doručení smluvní nebo diplomatickou cestou. Účinky doručení nastávají již předáním písemnosti prokuratuře.

že dlužník se o úkonu, jenž má následky doručení, nejen nedozvěděl, ale ani nemohl dozvědět.⁴³ Písemnost se totiž vůbec nedostává do dispoziční sféry dlužníka. Naopak u doručení podle čl. 14 odst. 1 písm. d) nařízení se písemnost do dispoziční sféry dlužníka dostává, neboť si ji může vyzvednout na poště proti oznámení, které obdržel. Odůvodnění návrhu Komise COM(2002)0159 final k tomu uvádí, že pak je „jen na něm, aby se postaral o převzetí písemnosti“. Ochrana dlužníka je zajištěna tím, že jeho adresa musí být s jistotou známa (čl. 14 odst. 2 Nařízení o EET). Je-li tomu tak a oznámení bylo na této adrese zanecháno, jde nevyzvednutí zásilky plně k jeho tíži.⁴⁴ Ani německá literatura nepovažuje doručení uložením s případným vrácením nevyzvednuté zásilky za nevyhovující minimálním normám.⁴⁵

V souvislosti s doručováním je také třeba mít na paměti, že pokud má být dokument za účelem doručení odeslán z jednoho členského státu do druhého, je nutné úpravu doručování obsaženou v Nařízení o EET vykládat i v kontextu s úpravou obsaženou v nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech. Nařízením o EET totiž není dotčeno uplatňování Nařízení o doručování (čl. 28 Nařízení o EET). Při doručování dokumentů do zahraničí je zejména nutné vykládat přípustné způsoby doručování v souvislosti s prohlášeními a výhradami učiněnými členskými státy v souladu s čl. 23 Nařízení o doručování.⁴⁶

2.2.2 Poučovací povinnost

Minimální normy pro řízení o nesporných nárocích zahrnují, kromě přípustných způsobů doručování, také požadavky na náležité poučení žalovaného o uplatněném nároku (čl. 16 Nařízení o EET) a o procesních podmínkách jeho obrany (čl. 17 Nařízení o EET).

Aby bylo zajištěno, že dlužníkovi jsou poskytnuty náležité informace o nároku, musí dokument o zahájení řízení nebo dokument s obdobnými účinky obsahovat tyto

⁴³ Po dlužníkovi nelze rozumně požadovat, aby pravidelně obcházel příslušné úřady a sledoval úřední desky nebo se dotazoval na uložení písemností.

⁴⁴ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 225

⁴⁵ Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. IPRax, 2005, č. 3, s. 195

⁴⁶ Bělohávek, A. J. Evropský exekuční titul. Právní rádce, 2006, č. 4, s. 6

údaje: jména a adresy stran; výši nároku; jestliže jsou požadovány úroky z nároku, úrokovou sazbu a období, za které je úrok splatný, pokud není k jistině v souladu s právem členského státu původu automaticky připočten zákonný úrok; zdůvodnění nároku.⁴⁷

V dokumentu o zahájení řízení, v dokumentu s obdobnými účinky či v předvolání k soudnímu jednání nebo v poučení připojeném k těmto dokumentům musí být jasně uvedeny tyto údaje:

- a) procesní požadavky pro napadení nároku včetně lhůty pro písemné napadení nároku, případně datum soudního jednání, název a adresa instituce, na kterou se má obrátit, případně kam se má dostavit, a že musí být zastoupen právním zástupcem, pokud je to povinné;
- b) důsledky nepodání námítky nebo nedostavení se, zejména případně možnost, že rozhodnutí může být vydáno nebo vykonáno proti dlužníkovi a že mu vznikne povinnost uhradit náklady spojené se soudním řízením.⁴⁸

České procesní právo tyto požadavky na splnění informační povinnosti dlužníka v zásadě naplňuje. Určitý nesoulad je možno vytknout úpravě poučovací povinnosti soudu v souvislosti s vydáním **rozsudku pro zmeškání** (§ 153b OSŘ), pokud se jedná o splnění poučovací povinnosti podle čl. 17 písm. b) Nařízení o EET. Toto ustanovení požaduje, aby v listině, jíž se zahajuje soudní řízení nebo společně s ní v předvolání, byly zřetelně uvedeny následky nedostavení se k jednání soudu, tedy možnost vydání rozsudku pro zmeškání a povinnost uhradit náklady řízení. Listinou, kterou se zahajuje soudní řízení v České republice je zejména žaloba (§ 79 OSŘ). V petitu žaloby však nemusí být náklady řízení uvedeny.⁴⁹ Rovněž v předvolání či ve výzvě k vyjádření podle § 114a a § 114b OSŘ, se eventuální povinnost nahradit náklady řízení výslovně neuvádí. Podle § 153b OSŘ je nutnou podmínkou vydání rozsudku pro zmeškání, aby byl žalovaný o následcích nedostavení se poučen. „Následky nedostavení se“ se ovšem rozumí pouze možnost vydání rozsudku pro zmeškání, nikoli případná povinnost nahradit náklady řízení.⁵⁰

⁴⁷ čl. 16 Nařízení o EET

⁴⁸ čl. 17 Nařízení o EET

⁴⁹ srovnej § 151 odst. 1 OSŘ

⁵⁰ Zvolský, L. Evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Bulletin advokacie, 2006, č. 2, s. 37

Členské státy nemají povinnost přizpůsobit své vnitrostátní předpisy minimálním normám stanoveným nařízením. Důvodem pro to, aby tak učinily, je ovšem fakt, že tím umožní účinnější a rychlejší výkon rozhodnutí v jiných členských státech (bod 19 Preambule Nařízení o EET). Česká republika bohužel tohoto práva doposud nevyužila.⁵¹ K doplnění procesních předpisů tak, aby odpovídaly požadavkům na poučovací povinnost dlužníka, naopak přistoupilo např. Polsko⁵² nebo Německo.⁵³ Okruh rozhodnutí, která budou moci být potvrzena jako EET, tím byl v těchto státech rozšířen. Rozšíření informační povinnosti soudu vůči dlužníkovi navíc přispívá k posílení ochrany práv žalované strany.⁵⁴

⁵¹ Pavlová, B., Doležel, V. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Návrh nařízení o evropském platebním rozkazu. Právní fórum, 2006, č. 1, s. 3

⁵² Taborowski, M. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen – ein kurzer Überblick aus polnischer Sicht. IPRax, 2007, č. 3, s. 254

⁵³ Wagner, R. Das Gesetz zur Durchführung der Verordnung (EG) Nr. 805/2004 zum Europäischen Vollstreckungstitel – unter besondere Berücksichtigung der Vollstreckungsabwehrklage. IPRax, 2005, č. 5, s. 409

⁵⁴ tamtéž

3 Doručování opatrovníkovi podle § 29 odst. 3 občanského soudního řádu

České procesní právo zakotvuje v § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, možnost ustanovit opatrovníka účastníku, jehož pobyt není znám nebo jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině (dále jen „opatrovník osoby neznámého pobytu“).⁵⁵ Jedná se o v soudní praxi hojně využívaný institut, proto není nepravděpodobné, že by rozhodnutí vzešlé z řízení, ve kterém byl účastník zastoupen tímto opatrovníkem, mohlo být potvrzeno jako evropský exekuční titul. U tohoto ustanovení je sporné, zda český soud může ustanovit opatrovníka i zletilému cizinci vzhledem k úpravě obsažené v § 42 zákona č. 97/1963, o mezinárodním právu soukromém a procesním.⁵⁶ V praxi však soudy běžně opatrovníky cizím státním příslušníkům ustanovují.⁵⁷

Odborná literatura se k otázce slučitelnosti tohoto institutu s Nařízením o EET zatím příliš nevyjadřuje,⁵⁸ proto bude tomuto tématu v práci věnován větší prostor. Cílem bude posoudit, zda úprava § 29 odst. 3 OSŘ vyhovuje požadavkům, které Nařízení o EET stanoví pro potvrzení evropského exekučního titulu.

Nejprve se budeme věnovat právní úpravě a obecným rysům institutu opatrovníka, poté nastíníme uplatňování tohoto institutu v praxi českých soudů a v druhé části této kapitoly se pokusíme vyhodnotit institut opatrovníka osoby neznámého pobytu z hlediska souladu s požadavky, které stanoví Nařízení o EET. Odborná literatura se k institutu opatrovníka osoby neznámého pobytu ve větší míře nevěnuje, proto bude k rozboru využita především judikatura Ústavního soudu a poznatky načerpané při výkonu odborné praxe na Městském soudě v Brně.

⁵⁵ § 29 odst. 3 OSŘ: „Pokud neučiní jiná opatření, může předseda senátu ustanovit opatrovníka také účastníku, jehož pobyt není znám, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, který byl stížen duševní poruchou nebo z jiných zdravotních důvodů se nemůže nikoliv jen po přechodnou dobu účastnit řízení nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat.“

⁵⁶ Pravomoc ve věcech způsobilosti a opatrovnictví § 42 odst. 2 ZMPS: „Jde-li o cizince, který žije v Československé socialistické republice, omezí se československý soud na opatření nutná k ochraně jeho práv a zpráví o tom orgán domovského státu.“

⁵⁷ Záleský, R. In Rozehnalová, N., Týč, V., Záleský, R. Vybrané problémy mezinárodního práva soukromého v justiční praxi. 2. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 1997, s. 86

⁵⁸ K této otázce se vyjádřil jen Vaške v publikaci Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice; jeho názor bude podrobněji rozebrán níže.

3.1 Institut opatrovníka osoby neznámého pobytu

Institut opatrovníka osoby neznámého pobytu⁵⁹ byl do zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, včleněn ze dvou důvodů. Nejčastěji literatura uvádí, že důvodem ustanovení opatrovníka osobě neznámého pobytu je nutnost zajistit ochranu zájmů a základních práv nepřítomnému účastníkovi soudního řízení.⁶⁰ Méně často se lze v odborné literatuře setkat s názorem, že opatrovník se ustanovuje osobě, která ohrožuje zájmy jiných účastníků řízení tím, že svou nepřítomností brání projednání sporu v soudním řízení.⁶¹ Z tohoto pohledu není tedy opatrovník ochráncem práv účastníka, jehož pobyt není znám, ale pouze procesním prostředkem, pomocí kterého se lze domoci vydání soudního rozhodnutí v případě, že se účastníka řízení nepodařilo vypátrat. Toto pojetí funkce institutu opatrovníka v praxi českých soudů potvrzuje a zároveň kritizuje ve své judikatuře Ústavní soud.⁶² Ústavní soud několikrát opětovně zdůraznil, že funkce opatrovníka nebyla zákonem stanovena, aby usnadňovala činnost soudu tím, že má kam odesílat písemnosti. Byla vytvořena proto, aby byly důsledně hájeny zájmy účastníka, který se nemůže účastnit řízení, a vykonávat tak svá práva a povinnosti. Ustanovení opatrovníka účastníku řízení musí předcházet šetření o tom, zda jsou dány předpoklady pro takový postup v řízení, či zda není možno použít jiné opatření.⁶³

Za zmínku stojí také fakt, že z důvodů uvedených v § 29 odst. 3 OSŘ je možné ustanovit opatrovníka nejen fyzické osobě, ale i – pokud to povaha věci nevyklučuje – právnické osobě. To přichází v úvahu zejména tehdy, jestliže se právnické osobě nepodařilo doručit na známou adresu v cizině.⁶⁴

⁵⁹ Česká (a slovenská) právní úprava je v tomto ohledu specifická. Např. německé ani rakouské právo takový institut nezná vůbec, polská úprava, která se té české blíží nejvíc, bude zmíněna níže (kapitola 3.2.1).

⁶⁰ Např. Winterová, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vydání. Praha : Linde, 2004, s. 148. nebo Steiner, V. *Občanské právo procesní v teorii a praxi*. Praha : Orbis, 1975, s. 167.

⁶¹ Winterová, A. a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha : Linde, 2007, s. 63.

⁶² srovnej např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 27/2000, sp. zn. I. ÚS 204/2000, sp. zn. I. ÚS 559/2000, na které odkazuje Nález Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. II. ÚS 565/03

⁶³ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. II. ÚS 565/03

⁶⁴ Drápal, L. In Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. I. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 126.

3.1.1 *Procesní postavení opatrovníka osoby neznámého pobytu*

Opatrovník by měl především důsledně hájit zájmy nepřítomného účastníka, k tomu mu § 31 OSŘ přiznává stejné postavení v soudním řízení jako zástupci na základě procesní plné moci.⁶⁵ Opatrovník by tedy ve sporu měl vystupovat tak, jak by takovou povinnost plnil smluvní zástupce, což představuje mimo jiné studium spisu, podávání vyjádření, účast na soudních jednáních a další úkony činěné ve prospěch účastníka řízení.

Jelikož má opatrovník osoby neznámého pobytu stejné postavení jako zástupce s procesní plnou mocí, vztahuje se na něj i úprava obsažená v § 28a OSŘ, podle které je zástupce oprávněn ke všem úkonům, které může v řízení učinit účastník.⁶⁶ Opatrovník, který byl ustanoven osobě neznámého pobytu, tedy disponuje neomezenou procesní plnou mocí a může činit všechny úkony včetně uznání nároku nebo uzavření smíru (§ 99 OSŘ). Jednání opatrovníka v průběhu soudního řízení tedy může mít za následek i vydání rozsudku pro zmeškání (§ 153a OSŘ)⁶⁷ nebo rozsudku pro uznání (§ 153b OSŘ).

3.1.2 *Ustanovení opatrovníka osobě neznámého pobytu v soudní praxi*

Občanský soudní řád nestanoví postup ani kritéria pro výběr osoby vhodné pro výkon funkce opatrovníka a záleží tedy na uvážení konkrétního soudce, koho se rozhodne opatrovníkem ustanovit. Omezen je pouze v tom směru, že jím zvolená osoba musí s ustanovením do funkce opatrovníka souhlasit.⁶⁸

⁶⁵ § 31 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů:

- (1) *Ustanovený zástupce má stejné postavení jako zástupce na základě procesní plné moci.*
- (2) *Byl-li zástupcem ustanoven advokát, má stejné postavení jako advokát, jemuž účastník udělil plnou moc.*

⁶⁶ § 28a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů:

- (1) *Procesní plnou moc nelze omezit. Zástupce je oprávněn ke všem úkonům, které může v řízení učinit účastník.*

⁶⁷ Nemá-li žalovaný procesní způsobilost nebo byl-li žalovanému ustanoven opatrovník podle § 29, dojde ke zmeškání, jestliže se k jednání nedostaví bez důvodné a včasné omluvy jeho zákonný zástupce nebo opatrovník. Drápal, L. In Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 704

⁶⁸ Vrcha, P. Ustanovení opatrovníka účastníkovi soudního řízení. Právní rádce, 2004, č. 9, s. 20

Jisté vodítko pro výběr osoby opatrovníka poskytuje judikatura Ústavního soudu,⁶⁹ podle které je opatrovníka třeba hledat především v okruhu **osob blízkých** osobě zastupovaného, respektive těch, jež jsou schopny skutečně reprezentovat zájmy účastníka.⁷⁰ V praxi se ovšem ustanovit osobu blízkou opatrovníkem podaří jen zřídka, buď z důvodu neznámého pobytu, nebo z důvodu nesouhlasu dotyčné osoby.

Další možností je ustanovit opatrovníkem **advokáta**, u něhož lze také očekávat zájem na procesní obraně účastníka, neboť advokátu náleží za výkon funkce odměna a náhrada hotových výdajů.⁷¹ Jeho přístup k výkonu funkce opatrovníka by se tedy neměl lišit od situace, kdy zastupuje klienta na základě procesní plné moci. Z hlediska zajištění procesní obrany žalovaného je jistě advokát tou nejvhodnější osobou pro výkon funkce opatrovníka. V praxi se v poslední době pomalu začíná tato možnost využívat, ale kvůli povinnosti soudu hradit náklady za toto zastoupení zatím není příliš rozšířená.

Opatrovníkem podle § 29 odst. 3 OSŘ může být fyzická i právnická osoba, proto je možné ustanovit opatrovníkem i **obec**, v jejímž obvodu měl účastník bydliště, resp. kde byl v době rozhodování evidenčně hlášen. Ani obec ovšem nelze ustanovit do funkce opatrovníka proti její vůli, jak Ústavní soud opakovaně judikoval,⁷² proto nelze očekávat, že by tato možnost byla hojně využívána.

Nejmenší pravděpodobnost, že budou zájmy a práva účastníka, jehož pobyt není znám, důsledně hájena lze spatřovat v situaci, kdy je opatrovníkem ustanoven **zaměstnanec soudu**.⁷³ Nevhodnost tohoto postupu dokládá i judikatura Ústavního soudu z poslední doby.⁷⁴ Přesto jsou v praxi zaměstnanci soudu velmi často jako opatrovníci

⁶⁹ Např. Nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 629/04

⁷⁰ Drápal, L. In Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 129

⁷¹ Drápal, L. In Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 127 a 646.

⁷² Např. Nález Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 27/2000

⁷³ Podobně Drápal, L. In Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 127: „I když to zákon výslovně nevylučuje, zpravidla není správné (vhodné) ustanovit zástupcem účastníka zaměstnance soudu (vyššího soudního úředníka, asistenta soudce) nebo justičního čekatele.“

⁷⁴ Např. Nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2007, sp. zn. II. ÚS 1090/07: „Je zásadně nevhodné, pokud je opatrovníkem účastníka řízení ustanovena osoba podřízená orgánu veřejné moci, který vede řízení,

ustanovování, protože u účastníků, jejichž pobyt není znám, se zpravidla nepodaří ustanovit opatrovníkem příbuzného. Ustanovit opatrovníkem zaměstnance soudu je totiž pro soud pohodlnější a méně nákladné než ustanovení advokáta.⁷⁵ Doručování probíhá v rámci soudní budovy v podstatě z kanceláře do kanceláře a další průběh řízení je tak významně urychlen. Zaměstnanci soudu se k žalobám ve většině případů nevyjadřují a soudních jednání se neúčastní. Ustanovení opatrovníka se tak stává pouze formálním úkonem, kterým má být urychlen další průběh řízení.

Obecné požadavky na postup soudu při výběru osoby opatrovníka přitom formuloval Nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 629/04: *„Pokud opatrovníka, coby zástupce účastníka řízení ustanoví soud, odpovídá za to, že opatrovník bude hájit práva a oprávněné zájmy účastníka řízení. Má přitom povinnost zprostit opatrovníka jeho funkce, pokud zjistí, že opatrovník svoji funkci v řízení buďto nevykonává fakticky vůbec, anebo zcela nedostatečně. Postup, kdy je soudem ustanoven a poté tolerován zcela nečinný opatrovník, je nepřijatelným formalismem, který ve svém důsledku popírá právo nepřítomného účastníka na spravedlivé řízení.“*

Z výše uvedeného vyplývá, že fungování institutu opatrovníka se v praxi často pohybuje na hranici zákonných požadavků českého procesního práva. Nicméně i když je opatrovník ustanoven v souladu s našimi procesními předpisy, má to u rozhodnutí v majetkových věcech zpravidla za následek, že náš rozsudek nebude v případě uplatnění nároku v cizině tamními orgány uznán a vykonán.⁷⁶

3.2 § 29 odst. 3 občanského soudního řádu vs. Nařízení o EET

Vzhledem k tomu co bylo o institutu opatrovníka řečeno výše v kapitolách 3.1.1 a 3.1.2 jako výsledek řízení, ve kterém byl účastník zastoupen opatrovníkem osoby neznámého pobytu, přichází v úvahu tyto typy exekučních titulů:

a to právě s ohledem na z toho plynoucí konflikt mezi povinnostmi vůči zaměstnavateli a vůči účastníkovi řízení.“

⁷⁵ Jak již bylo řečeno výše - jedině advokátům, pokud jsou ustanoveni opatrovníkem přísluší odměna a náhrada hotových výdajů, ostatní osoby nárok na odměnu nemají.

⁷⁶ Záleský, R. In Rozehnalová, N., Týč, V., Záleský, R. Vybrané problémy mezinárodního práva soukromého v justiční praxi. 2. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 1997, s. 86

- *podle čl. 3 odst. 1 písm. a) Nařízení o EET*
dlužník nárok výslovně uznal nebo byl schválen smír před soudem (rozsudek pro uznání nebo soudní smír),
- *podle čl. 3 odst. 1 písm. b) Nařízení o EET*
dlužník proti nároku v průběhu soudního řízení nikdy nevznesl žádné námitky (platební rozkaz, rozsudek pro zmeškání, rozsudek pro uznání),
- *podle čl. 3 odst. 1 písm. c) Nařízení o EET*
dlužník se neúčastnil soudního jednání poté, co nejprve vznesl proti nároku v průběhu soudního řízení námitky (rozsudek pro zmeškání).

Jelikož opatrovník účastníka, jehož pobyt není znám, je ustanoven vždy jen pro konkrétní řízení, je vyloučen vznik exekučního titulu *podle čl. 3 odst. 1 písm. d) Nařízení o EET* v podobě úřední listiny.

Podle čl. 12 odst. 1 Nařízení o EET pouze pokud jde o nároky, které jsou nesporné ve smyslu *čl. 3 odst. 1 písm. b) nebo c)*, musí soudní řízení splňovat procesní požadavky stanovené v kapitole III nařízení, aby mohly být potvrzeny jako evropský exekuční titul. Řízení o nárocích podle *čl. 3 odst. 1 písm. a) Nařízení o EET* (rozsudek pro uznání, soudní smír) tyto tzv. „minimální normy“ splňovat nemusí, proto budou zmíněny v samostatné kapitole (3.2.4).

3.2.1 Publikované názory

V české odborné literatuře se institutu opatrovníka, který byl ustanoven účastníku, jehož pobyt není znám, a jeho slučitelnosti s požadavky Nařízení o EET věnuje pouze Vaške v publikaci *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*.⁷⁷

Doručení opatrovníku zde zařazuje mezi nepřipustné způsoby doručování a argumentuje zněním čl. 14 odst. 2 Nařízení o EET. Článek 14 odst. 2 stanoví, že náhradní způsob doručování podle čl. 14 odst. 1 není přípustný, pokud adresa dlužníka není známa

⁷⁷ Vaške, V. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 227.

s jistotou.⁷⁸ Pro podporu tohoto závěru ještě cituje komentář Komise k tomuto ustanovení z návrhu Nařízení o EET: „všechny metody doručení spočívající na právní fikci, že písemnost se dostala do dispoziční sféry dlužníka, aniž by byla známa jeho aktuální adresa, na niž by bylo možno doručovat, nejsou pro účely navrženého nařízení přípustné“.⁷⁹ Dále uvádí, že všechny formy doručování předvídané národními předpisy pro případ, že adresa dlužníka není známa a které si vypomáhají fikcí, že dlužník se s písemností seznámil, k potvrzení evropského exekučního titulu nestačí.⁸⁰

Jakkoliv lze souhlasit se závěrem, ke kterému dospěl autor výše zmíněné publikace, nelze bez výhrad přijmout argumentaci, která je zde použita. V případě doručování opatrovníku osoby neznámého pobytu se totiž nejedná o „způsob doručování, který si vypomáhá fikcí, že dlužník se s písemností seznámil“.⁸¹ Jak již bylo řečeno (viz kapitola 3.1.1), podle českého procesního práva má opatrovník obdobné postavení jako zástupce na základě procesní plné moci. Proto je pro posouzení slučitelnosti institutu opatrovníka s Nařízením o EET nutné doručování opatrovníku osoby neznámého pobytu podřadit pod pojem „zástupce“ a nikoliv pod „způsob doručování“. V následující podkapitole se pokusíme posoudit, zda doručování opatrovníku osoby neznámého pobytu, jakožto zástupci účastníka vyhovuje požadavkům, které stanoví Nařízení o EET.

Pro úplnost je třeba doplnit, že pod nepřípustný způsob doručování, jak ho vyložil Vaške, by se dal podřadit spíše polský opatrovník pro doručování („Zustellungspfleger“). Tento opatrovník je ustanoven soudem na žádost žalobce v případě, že pobyt účastníka strany žalované není znám. Opatrovník pro doručování ovšem nemá v řízení postavení zástupce, proto na něj nelze aplikovat ani čl. 15 Nařízení o EET.⁸²

⁷⁸ Nutno podotknout, že toto ustanovení se výslovně vztahuje pouze na náhradní způsob doručování, doručování podle čl. 13 tím není dotčeno.

⁷⁹ Důvodová zpráva k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, COM(2002)0159 final, CELEX 52002PC0159 [citováno 14. 4. 2008]. Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu>

⁸⁰ Shodně Kropholler, J. *Europäisches Zivilprozessrecht. Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen und Europäischem Vollstreckungstitel*. 8. vydání. Frankfurt am Main : Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2005, s. 613

⁸¹ Opačný názor viz Steiner, V. *Občanské právo procesní v teorii a praxi*. Praha : Orbis, 1975, s. 168.

⁸² Taborowski, M. *Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen – ein kurzer Überblick aus polnischer Sicht*. IPRax, 2007, č. 3, s. 255

3.2.2 Výklad pojmu „zástupce“ podle čl. 15 Nařízení o EET

Čl. 15 Nařízení o EET stanoví, že dokument lze doručit podle článků 13 nebo 14 i zástupci dlužníka. Doručení zástupci dlužníka je tedy pro účely nařízení posuzováno stejně, jako by bylo doručováno přímo dlužníkovi. Přípustnost doručení zástupci je přitom posuzována v nalézacím řízení státu původu podle práva pro ni rozhodného. V řízení o potvrzení evropského exekučního titulu je ovšem třeba doručení zástupci považovat bez dalšího za přípustné.⁸³

Pojem „zástupce“, který používá Nařízení o EET v čl. 15, ovšem nelze vykládat podle českého procesního práva a institut opatrovníka pod něj bez dalšího podřadit. Veškeré právní pojmy vyskytující se v nařízeních je třeba vykládat autonomně, bez ohledu na to, jaký obsah je jim přisuzován v jednotlivých členských státech. Jedině tak může být zajištěna jednotná aplikace ve všech členských státech. Při výkladu komunitárních aktů by měly být používány metody výkladu, které používá Evropský soudní dvůr. Právě ESD v konečném důsledku autoritativně určuje, jaký je správný výklad všech komunitárních předpisů. ESD používá především metod jazykového, systematického a teleologického výkladu.⁸⁴ Při výkladu pojmu „zástupce“ v čl. 15 Nařízení o EET budeme vycházet především z jazykového, historického a teleologického výkladu.

Podle bodu 16 Preambule Nařízení o EET by článek 15 *měl být používán na situace, kdy se dlužník nemůže u soudu zastupovat sám, jako tomu je v případech právnických osob, a kdy osoba, která jej zastupuje, je určena zákonem, jakož i na situace, kdy dlužník zmocnil k zastupování v konkrétním řízení jinou osobu, zejména právního zástupce*. Z tohoto textu není zcela patrné, o jaké druhy zastupování se jedná, jasněji již hovoří odůvodnění původního návrhu Komise COM(2002)0159 final.

Návrh Komise rozděluje zastupování na dva druhy, přesněji hovoří o dvou situacích, které pojem „zástupce“ pokrývá:

⁸³ Kropholler, J. Europäisches Zivilprozessrecht. Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen und Europäischem Vollstreckungstitel. 8. vydání. Frankfurt am Main : Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2005, s. 614

⁸⁴ Král, R. Výklad nařízení ES pro účely jejich vnitrostátní aplikace. Právní rozhledy, 2006, č. 8, s. 285

- dlužník se u soudu nemůže zastupovat sám (např. protože se jedná o nezletilce nebo právnickou osobu) a *zákon určuje* fyzickou osobu (např. rodiče nebo ředitele společnosti), aby ho zastupovala *ve všech právních záležitostech*. Na tyto situace se vztahuje pojem „**zákonný zástupce**“.⁸⁵
- *dlužník si zvolil* advokáta nebo zmocněnce, aby ho zastupoval *v konkrétním soudním řízení*. Na tyto situace se vztahuje pojem „**zplnomocněný zástupce**“.⁸⁶

Konečné znění čl. 15 Nařízení o EET hovoří již jen o „zástupci“, není ale pochyb o tom, že tento pojem zahrnuje pouze zákonného a zplnomocněného zástupce.⁸⁷ Pro tento závěr hovoří i znění bodu 16 Preambule, které je zjednodušeným opisem odůvodnění původního návrhu Komise.

Opatrovníka osoby neznámého pobytu zcela jistě nelze podřadit pod pojem „zplnomocněný zástupce“. Opatrovník je sice také ustanoven pro konkrétní soudní řízení a občanský soudní řád mu přiznává postavení zástupce na základě procesní plné moci, ovšem do funkce zástupce ho ze své vůle neustanovil dlužník, ale orgán veřejné moci.

Dalo by se uvažovat o tom, zda pod pojem „zákonný zástupce“ nemůžeme zahrnout i opatrovníka, jenž je ustanoven na základě zákonného zmocnění osobě, které se nemůže v řízení sama zastupovat. U „zákonného zástupce“ podle nařízení se ale jedná o nemožnost vystupovat před soudem v právním smyslu, tedy o nedostatek tzv. procesní způsobilosti. Naopak osoba neznámého pobytu se sama zastupovat může, není zbavena procesní způsobilosti, v tomto případě se totiž jedná se o nemožnost faktickou a to ještě způsobenou tím, že soudu se nepodařilo zjistit místo pobytu a doručovat účastníkovi písemnosti. Navíc bod 16 Preambule jasně hovoří o tom, že *zákon určuje* osobu, která dlužníka zastupuje a to *ve všech právních záležitostech*.⁸⁸ Opatrovníkem se naopak nestává konkrétní osoba, kterou definuje zákon, ale osoba *vybraná soudem* jen pro *konkrétní soudní řízení*.

⁸⁵ v německé verzi „gesetzlicher Vertreter“, v anglické verzi „statutory legal representative“

⁸⁶ v německé verzi „Bevollmächtigter“, v anglické verzi „authorised representative“

⁸⁷ stejně i Doplněný návrh COM(2003)0341 final a Společný postoj k návrhu COM(2004)0090 final

⁸⁸ Důvodová zpráva k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, COM(2002)0159 final, CELEX 52002PC0159 [citováno 14. 4. 2008]. Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu>

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že už jen z hlediska jazykového výkladu, opatrovníka osoby neznámého pobytu nelze podřadit ani pod pojem „zákonný zástupce“ ani pod pojem „zplnomocněný zástupce“, které zahrnuje čl. 15 Nařízení o EET.

3.2.3 *Principy a cíle Nařízení o EET*

Přesvědčivější podklad pro posouzení zda institut opatrovníka vyhovuje požadavkům, které stanoví Nařízení o EET pro potvrzení rozhodnutí jako evropský exekuční titul by měl přinést teologický výklad vycházející z Preambule nařízení a odůvodnění původního návrhu Komise. V této podkapitole si přiblížíme cíle a principy ze kterých vycházeli tvůrci Nařízení o EET.

Bod 12 Preambule osvětluje účel stanovení tzv. minimálních norem. Ty byly stanoveny, aby bylo zajištěno, že dlužník bude o soudním řízení vedeném proti němu, o nutnosti své aktivní účasti v řízení, pokud chce popřít nárok, a o důsledcích své neúčasti informován včas a takovým způsobem, aby si mohl zajistit obhajobu. Bod 14 Preambule dále uvádí, že všechny způsoby doručování uvedené v člancích 13 a 14 nařízení jsou charakterizovány buď naprostou jistotou, nebo velmi vysokým stupněm pravděpodobnosti, že se dokument dostal ke svému adresátovi. Splnění těchto podmínek se dá předpokládat u zákonného a zplnomocněného zástupce (viz výše), ale u opatrovníka ustanoveného osobě neznámého pobytu je už z povahy tohoto institutu vyloučeno.⁸⁹

Odůvodnění návrhu Komise COM(2002)0159 final ozřejmuje důvody, které vedly tvůrce Nařízení o EET ke stanovení minimálních norem. Převážná většina rozhodnutí o nesporných pohledávkách je vydána za nepřítomnosti dlužníka. Vychází se přitom z toho, že pasivita dlužníka je důsledkem jeho *vědomého rozhodnutí* buď z toho důvodu, že pohledávku shledává jako oprávněnou nebo proto, že hodlá soudní řízení ignorovat záměrně. V případě chybějící reakce dlužníka, zůstává jediným důkazem toho, že dlužníku bylo umožněno vědomě se rozhodnout pro neúčast v řízení, správné a včasné doručení listin, kterými je informován o vzneseném nároku, jeho procesních právech a důsledcích

⁸⁹ To vyplývá ze zvláštního charakteru institutu opatrovníka osoby neznámého pobytu. Zastoupení opatrovníkem trvá jen do doby, než se zjistí pobyt zastoupeného a než se tento dozví o vedeném řízení. Do té doby se veškeré písemnosti doručují pouze opatrovníkovi (§ 45d OSŘ). Pokud tedy bylo vydáno rozhodnutí v řízení konaném za účasti opatrovníka, znamená to, že účastník se o řízení doposud nedozvěděl.

jeho neúčasti v řízení. Proto nařízení stanoví minimální normy pro doručování dokumentů, jež má zaručit *náležitou informovanost dlužníka* a dostatečný čas pro přípravu obhajoby.⁹⁰ Nespornost nároku podle návrhu Komise má tedy spočívat ve *vědomém jednání dlužníka*, které je důsledkem rozhodnutí učiněného na základě jeho včasného a náležitého informování.

Z těchto premis zřejmě vycházeli tvůrci návrhu nařízení, když definovali pojem „zástupce“ a omezili jej jen na zákonného a zplnomocněného zástupce. Vyloučení zástupce ustanoveného rozhodnutím státního orgánu bylo podle všeho záměrem, nikoliv opomenutím. U zákonného zástupce, jak jej specifikuje návrh Komise⁹¹ (viz kapitola 3.2.2), je charakteristický úzký vztah k zastoupenému subjektu (rodiče nezletilce, ředitel společnosti), proto je velmi pravděpodobné, že dlužník se o řízení dozví a že zástupce bude v soudním řízení skutečně hájit zájmy dlužníka a vyjadřovat jeho vůli.

Pokud je osobě neznámého pobytu ustanoven opatrovník podle § 29 odst. 3 OSŘ, je sice účastníkovi zajištěna obhajoba, ta ovšem nedosahuje stejné kvality jako v případě zástupce zvoleného dlužníkem. U opatrovníka osoby neznámého pobytu totiž chybí bezprostřední vazba na účastníka, jehož zájmy má zastupovat. Opatrovník tak v řízení nejedná podle pokynů účastníka řízení a nevyjadřuje jeho vůli, ale jedná pouze podle svého uvážení na základě informací, které obdrží od soudu a věřitele. Může se stát, že opatrovník ač nevědomě bude jednat proti vůli účastníka řízení a pohledávka, která je ve skutečnosti sporná, by mohla být úředně prohlášena za nespornou a potvrzena jako evropský exekuční titul. Jak již bylo řečeno, nespornost pohledávky, tak jak ji chápe návrh Komise, musí vyplývat z vůle dlužníka, přinejmenším z jeho vědomé nečinnosti, nemůže se zakládat na tom, že dlužník se o řízení vůbec nedozvěděl.

⁹⁰ abstrakt z bodu 5 Důvodové zprávy k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, COM(2002)0159 final, CELEX 52002PC0159 [citováno 14. 4. 2008]. Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu>

⁹¹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, COM(2002)0159 final, CELEX 52002PC0159 [citováno 14. 4. 2008]. Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu>

Na základě přiblížení principů, na kterých je Nařízení o EET založeno, lze dospět k tzv. teleologické redukci pojmu „zástupce“ obsaženého v čl. 15 nařízení. Teleologická redukce je nástroj dotváření práva, kdy se na určitý stav neaplikuje ustanovení zákona, a to přesto, že tento skutkový stav spadá do jádra pojmu tohoto ustanovení; představuje tedy nalézání práva *contra verba legis*. Jedná se vlastně o redukci jazykově nesporného významu určitého ustanovení a vyjmutí určité skupiny případů z působnosti právní normy, pod kterou *prima vista* náleží.⁹² Proto, i když opatrovníkovi osoby neznámého pobytu přiznává české právo postavení zástupce na základě plné moci, nelze ho považovat za zástupce, kterému lze doručovat podle čl. 15 Nařízení o EET.

3.2.4 Soudní smír, rozsudek pro uznání

Již bylo řečeno, že v případě výslovného uznání nároku⁹³ dlužníkem (v podobě soudního smíru nebo rozsudku pro uznání) nemusí být splněny tzv. minimální normy pro postup v nalézacím řízení. Pro potvrzování EET to znamená, že soud nezkoumá řádné doručení dokumentů ani náležité informování dlužníka. Postačí, když takové rozhodnutí spadá do působnosti Nařízení o EET. Z hlediska potvrzování soudního smíru nebo rozsudku pro uznání vydaného za účasti opatrovníka je to ovšem problematické. Soud by tak mohl svůj závěr, že takovéto rozhodnutí nelze jako EET potvrdit, opřít jen o teleologický výklad principů obsažených v Preambuli nařízení (viz kapitola 3.2.3).

⁹² Viz Melzer, F. Metodologie nalézání práva. Brno : Tribun EU, 2008, s. 192 - 194.

⁹³ Sice není příliš pravděpodobné, že by se opatrovník natolik angažoval v řízení a nárok namísto účastníka uznal, ale mohl by např. v zájmu zastoupeného navrhnout smírné řešení sporu.

4 Adaptace českého právního řádu na Nařízení o EET

Český právní řád reagoval na Nařízení o EET přijetím zákona č. 233/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Český zákonodárce považoval za nutné upravit jen vydávání potvrzení evropského exekučního titulu a zavést nový typ nesporného řízení v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Změna v oblasti uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí byla promítnuta do úpravy obsažené v zákoně č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.

V zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, se za § 200u vkládá nový § 200ua, který včetně nadpisu a poznámek pod čarou č. 34f až 34h zní:

Řízení o potvrzení evropského exekučního titulu

§ 200ua

(1) Na návrh oprávněného ze soudního rozhodnutí, soudního smíru nebo úřední listiny, které splňují podmínky podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství^{34f)} k potvrzení jako evropský exekuční titul, rozhodne soud usnesením za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropských společenství^{34f)}.

(2) K řízení o potvrzení evropského exekučního titulu je příslušný soud, který rozhodoval ve věci v době, kdy byly splněny podmínky vzniku nesporného nároku podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství^{34g)}. Byly-li tyto podmínky splněny v případě úřední listiny^{34h)}, je k řízení příslušný obecný soud oprávněného.

(3) Účastníkem řízení je oprávněný.

(4) Proti usnesení o potvrzení evropského exekučního titulu není odvolání přípustné.

34f) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky.

34g) Čl. 3 a 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky.

34h) Čl. 25 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky.

V § 68a zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, se doplňuje odstavec 2, který včetně poznámky pod čarou č. 5a zní:

(2) Rozhodnutí justičních orgánů členských států Evropské unie v občanskoprávních věcech a obchodních věcech, která jsou v souladu s přímo použitelným předpisem Evropských společenství^{5a)} potvrzena jako evropský exekuční titul, nepodléhají povinnosti prohlášení vykonatelnosti podle tohoto zákona. Výkon těchto rozhodnutí probíhá v souladu s podmínkami stanovenými přímo použitelným předpisem Evropských společenství^{5a)}.

5a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky."

4.1 Nutnost adaptace

4.1.1 Obecně k implementaci nařízení ES

Evropský exekuční titul byl do evropského justičního prostoru začleněn ve formě nařízení. Nařízení ES je podle článku 249 Smlouvy ES obecně závazným komunitárním aktem, a to aktem, který je závazný ve všech svých částech a přímo použitelný v členských státech.⁹⁴ Z definice tudíž vyplývá, že nařízení je v členských státech bezprostředně aplikovatelné. Znamená to, že nařízení je v členských státech přednostně aplikovatelné samo o sobě, tedy bez prostřednictví vnitrostátního transformačního nebo transpozičního aktu, do něhož by byl přenesen jeho obsah. Nařízení tedy na rozdíl od směrnic ES nevyžaduje ke své vnitrostátní aplikovatelnosti přenesení popř. promítnutí svého obsahu do českého předpisu.⁹⁵

Nařízení ES nicméně ke své plné a náležité vnitrostátní aplikovatelnosti často vyžadují přijetí vnitrostátních implementačních – prováděcích opatření. Vzhledem k velkému počtu členských států ES a rozdílnosti jejich právních řádů není vždy možné upravit příslušnou oblast vyčerpávajícím způsobem s ohledem na specifika právních úprav

⁹⁴ Smlouva o založení Evropského společenství In Tichý, L. a kol. Dokumenty ke studiu evropského práva. 3. přepracované vydání. Praha : Linde, 2006, str. 122

⁹⁵ Král, R. K následkům nepřijetí prováděcích opatření k nařízení ES. EMP, ročník XI., číslo 1-2, s. 57

členských zemí. Povinnost k vnitrostátní implementaci nařízení ES vyplývá buď **konkrétně a výslovně** z jednotlivých nařízení ES, anebo **obecně z čl. 10 Smlouvy ES**, tj. z obecné povinnosti komunitární loajality, tedy z povinnosti činit veškerá vhodná opatření ke splnění závazků vyplývajících ze Smlouvy ES. Vnitrostátní implementace je ale v zásadě omezena pouze na přijímání vnitrostátních prováděcích opatření potřebných k zajištění úplné a náležité vnitrostátní aplikovatelnosti příslušných nařízení ES.⁹⁶

4.1.2 Potřeba adaptace českého právního řádu na Nařízení o EET

Nařízení o EET nestanovilo povinnost členských států k vnitrostátní implementaci nařízení. Pokud se týče „minimálních norem“, bod 19 Preambule dokonce výslovně uvádí, že toto nařízení nestanoví pro členské státy povinnost přizpůsobit své vnitrostátní právní předpisy minimálním normám v něm stanoveným. Přesto důvodová zpráva k novele č. 233/2006 konstatuje, že úpravu doručování v občanském soudním řádu lze považovat za dostatečnou ve vztahu k požadavkům vyplývajících z kapitoly III Nařízení o EET.⁹⁷

Povinnost adaptace českého právního řádu na Nařízení o EET nevyplývá ani z výše zmíněného čl. 10 Smlouvy ES. Lze souhlasit s názorem, že žádné novelizace procesních předpisů nebylo třeba, protože postup soudů je možné dovodit přímo z nařízení. Jediným překlenutelným problémem, byla okolnost, že nebyl výslovně stanoven orgán, který vydává potvrzení evropského exekučního titulu u úředních listin (notářských a exekutorských zápisu).⁹⁸ Z ustanovení § 94 odst. 1 zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád,⁹⁹ a § 93 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád,¹⁰⁰ lze dovodit, že potvrzení EET

⁹⁶ Král, R. K potřebě vnitrostátní implementace některých nařízení ES. Právní rozhledy, 2004, č. 18, s. 676

⁹⁷ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění občanský soudní řád ze dne 7. 9. 2005, Poslanecká sněmovna Parlamentu, tisk 1104. Systém Aspi LIT25774CZ

⁹⁸ Článek 25 odst. 1 Nařízení o EET uvádí, že úřední listina je na žádost potvrzena orgánem k tomu určeným členským státem původu.

⁹⁹ § 94 odst. 1 notářského řádu: „Notář může vydat potvrzení o skutečnostech známých z jeho spisů. Potvrzení se vydává účastníkům a dále osobám, které ho potřebují k uplatnění nebo hájení svých práv, pokud s tím účastníci projeví souhlas.“

¹⁰⁰ § 93 odst. 2 exekučního řádu: „Opisy a potvrzení ze spisů uložených v kanceláři exekutora vydává na žádost oprávněných orgánů a osob exekutor nebo jím pověřený zaměstnanec.“

je povinen vydat, jako každé jiné potvrzení, notář či exekutor, který sepsal zápis se svolením k vykonatelnosti.¹⁰¹

Novelou občanského soudního řádu nebylo třeba upravit nový typ řízení.¹⁰² Vydání potvrzení EET mohlo být ponecháno jako úkon soudu, který se neprovádí formou rozhodnutí. Vydání potvrzení není totiž rozhodovací činností soudu, neboť soud jen konstatuje skutečnosti vyplývající ze soudního spisu a nerozhoduje o právech a povinnostech účastníků řízení. EET má povahu blízkou osvědčení,¹⁰³ proto by se potvrzování EET dalo podřadit pod činnost soudu označenou jako „vydávání úředních potvrzení“ podle § 27 vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.¹⁰⁴ Vydání potvrzení jako úřední postup soudu by navíc ochránilo práva účastníků pro případ chybného uvedení údaje v potvrzení a účastníci by, na rozdíl od výše zmíněné novely, měli v souladu s článkem 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod zachovánu možnost domáhat se náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem.¹⁰⁵

Ani novelu zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním nelze považovat za nezbytné opatření k adaptaci českého právního řádu. Novela totiž vkládá do ustanovení § 68a ZMPS druhý odstavec, který stanoví, že rozhodnutí potvrzená jako EET nepodléhají povinnosti prohlášení vykonatelnosti, což je ovšem upraveno přímo v čl. 5 Nařízení o EET. Tato změna měla zřejmě jen přispět k zpřehlednění právní úpravy uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí obsažené v ZMPS.¹⁰⁶

Za povšimnutí stojí skutečnost, že Ministerstvo spravedlnosti s novelou reagující na Nařízení o EET nijak nespíchalo. Nařízení vstoupilo v platnost dnem 21. ledna 2004, v členských státech je použitelné ode dne 21. října 2005, ale novela č. 233/2006 nabyla

¹⁰¹ Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 11

¹⁰² opačný názor viz Melicharová, D. Problematika zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky do právního řádu české republiky. Soudce, 2006, č. 2, s. 29

¹⁰³ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění občanský soudní řád ze dne 7. 9. 2005, Poslanecká sněmovna Parlamentu, tisk 1104. Systém Aspi LIT25774CZ

¹⁰⁴ § 27 vyhlášky č. 37/1992 Sb.: „*Předseda senátu (samosoudce) může na žádost těch, kteří to potřebují k uplatnění nebo hájení svých práv, vydat úřední potvrzení o skutečnostech známých ze spisu, popřípadě opis některé písemnosti po zaplacení soudního poplatku.*“

¹⁰⁵ Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 11

¹⁰⁶ podobně viz Pauknerová, M. Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008, s. 349

platnosti i účinnosti až dnem 31. května 2006. V tomto mezidobí bylo možno postupovat přímo podle Nařízení o EET (tj. způsobem popsáním výše).

4.2 Vhodnost zvolené koncepce

4.2.1 Obecné požadavky na vnitrostátní implementaci

Zajištění úplné a efektivní vnitrostátní aplikovatelnosti nařízení ES je hlavním účelem vnitrostátní implementace nařízení ES a zároveň hlavním měřítkem její správnosti, respektive adekvátnosti.¹⁰⁷ O zajištění efektivní vnitrostátní aplikovatelnosti nařízení ES lze pak hovořit především tehdy, kdy je zajištěno jeho efektivní vnitrostátní fungování a dodržování v praxi.¹⁰⁸

Pokud jde o obsah vnitrostátních implementačních opatření, tak ta samozřejmě musejí být v souladu s nařízením ES, které implementují. Jestliže jsou tato opatření v nesouladu s komunitárním nařízením, jež implementují, potom je vnitrostátní aplikační orgány musí podle okolností buď vykládat a aplikovat v maximální možné míře eurokonformně, nebo neaplikovat vůbec.¹⁰⁹

V případě, že jsou implementační předpisy určeny jednotlivcům nebo se nějak dotýkají jejich právního postavení, musí být formulovány natolik přesně, jasně a transparentně, aby dotčeným jednotlivcům umožňovaly zjistit plný rozsah jejich práv či povinností, jež mají svůj původ v komunitárním právu.¹¹⁰

¹⁰⁷ Jak již bylo řečeno výše, jen z důvodu zajištění úplné a efektivní vnitrostátní aplikovatelnosti nařízení by se mělo k vnitrostátní implementaci vůbec přistupovat.

¹⁰⁸ Král, R. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 45

¹⁰⁹ tamtéž str. 62

¹¹⁰ Metodické pokyny pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství ČR v EU schválené usnesením vlády ČR č. 1304 z 12. 10. 2005

4.2.2 *Zhodnocení zvoleného řešení*

Novela č. 233/2006 zavedla do občanského soudního řádu nový typ nesporného řízení, jehož výsledkem má být vydání potvrzení evropského exekučního titulu.¹¹¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona bohužel neodpovídá na otázku, proč byla zvolena právě tato úprava a nevysvětluje, v čem spočívá nezbytnost adaptace českého procesního práva.

V komentářích odborné veřejnosti se lze setkat s názorem, že zavedení nového typu řízení je nezbytným krokem k realizaci Nařízení o EET, protože jedině v rámci zvláštního řízení lze posoudit, zda jsou splněny všechny náležitosti vyžadované čl. 6 Nařízení o EET.¹¹² Přezkum podmínek pro potvrzení EET v rámci zvláštního řízení k tomu určenému, ale ztrácí smysl v případě, že k tomuto “přezkumu“ je příslušný soud, který vydal rozhodnutí, o jehož potvrzení se žádá. Tím totiž dochází k pochybné sebekontrolě, kdy soud, který rozhodnutí vydal, sám kontroluje, zda dodržel předpisy o doručení a o příslušnosti.¹¹³

Článek 6 Nařízení o EET určuje pouze soud, který je příslušný k přijetí žádosti, přenechává se tak vnitrostátní úpravě výběr soudu, který o potvrzení EET rozhodne. Přitom se nedoporučuje určit soud, u kterého se konalo řízení o nesporném nároku, právě proto, že by v potvrzovacím řízení prověřoval svoje vlastní rozhodnutí.¹¹⁴ Možnost vytvořit skutečnou kontrolní instanci ovšem česká úprava nevyužila, proto se smysl zvláštního potvrzovacího řízení navazujícího na řízení nalézací jaksí vytrácí.

Z praktického hlediska znamená začlenění přezkumu do zvláštního řízení zbytečné průtahy, které jistě nepřispějí k usnadnění přeshraničního výkonu soudních rozhodnutí. Ve státě výkonu došlo k odbourání exequaturního řízení, aby bylo na druhé straně nahrazeno řízením, ve kterém se budou přezkoumávat podmínky pro potvrzení exekučního

¹¹¹ O změnách provedených v zákoně o mezinárodním právu soukromém a procesním bylo pojednáno výše (viz kapitola 4.1.2).

¹¹² Melicharová, D. Problematika zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky do právního řádu české republiky. Soudce, 2006, č. 2, s. 29

¹¹³ Stein, A. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung. IPRax, 2004, č. 3, s. 189

¹¹⁴ Kropholler, J. Europäisches Zivilprozessrecht. Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen und Europäischem Vollstreckungstitel. 8. vydání. Frankfurt am Main : Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2005, s.585

titulu. Domnívám se, že toto řešení není v souladu s cíli, které si tvůrci Nařízení o EET vytýčili, totiž urychlení a zjednodušení přístupu k výkonu rozhodnutí v jiném členském státě, než ve kterém bylo vydáno.¹¹⁵

Přesto, že potvrzení EET v podstatě sestává z jediného úkonu (vyplnění předtištěného formuláře) může se díky začlenění do administrativního rámce soudního řízení protáhnout na několik měsíců. V původním vládním návrhu novely OSŘ bylo stanoveno, že soud rozhodne o vydání potvrzení EET *bez zbytečného odkladu*,¹¹⁶ do konečného znění novely č. 233/2006 Sb. se tento náznak snahy o urychlení řízení nedostal.¹¹⁷

Kromě výše zmíněné možnosti, ponechat český právní řád bez legislativního zásahu (viz kapitola 4.1.2), přicházela v úvahu i varianta rozšíření ustanovení o potvrzení vykonatelnosti rozhodnutí podle § 261 odst. 2 OSŘ.¹¹⁸ V případě potvrzení EET se totiž nejedná o nic jiného než o určitým způsobem kvalifikovanou doložku vykonatelnosti.¹¹⁹ Další variantou je inspirace slovenským řešením, kterému bude věnována následující kapitola.

4.3 Slovenská právní úprava

Zákon č. 341/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov nabył účinnosti 1. 9. 2005. Tímto zákonem byl novelizován slovenský občanský soudní řád, do části sedmé „jiná činnost soudu“ byl začleněn nový § 352b. Vydávání, oprava a zrušení potvrzení EET bylo svěřeno vyššímu soudnímu úředníkovi soudu, který vydal

¹¹⁵ bod 8 Preambule Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. 4. 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

¹¹⁶ Melicharová, D. Problematika zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky do právního řádu české republiky. Soudce, 2006, č. 2, s. 26

¹¹⁷ Nelze se domnívat, že začlenění této fráze do textu zákona by nějak významně urychlilo řízení o potvrzení EET, nicméně tato skutečnost dokládá, že si tvůrci novely byli vědomi toho, že řízení by mělo proběhnout rychle a bez zbytečných průtahů.

¹¹⁸ Na ustanovení § 261 odst. 2 OSŘ navazuje úprava vydávání doložky vykonatelnosti v § 24 odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.

¹¹⁹ Melicharová, D. Problematika zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky do právního řádu české republiky. Soudce, 2006, č. 2, s. 26

osvědčení nebo schválil smír. K potvrzování veřejných listin je příslušný krajský soud určený podle § 67 slovenského zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním k vyššímu ověřování listin.

§ 352b

(1) Súd na základe žiadosti vydá osvedčenie o európskom exekučnom titule podľa osobitného predpisu⁴⁰⁾ alebo takéto osvedčenie na základe žiadosti zruší. Podrobnosti upraví všeobecne záväzný predpis vydaný ministerstvom spravodlivosti.

(2) Na vydanie a zrušenie osvedčenia o európskom exekučnom titule podľa osobitného predpisu⁴⁰⁾ je príslušný súd, ktorý vydal rozhodnutie, súd, na ktorom bol schválený a uzavretý súdny zmier a v prípade verejných listín krajský súd príslušný na vyššie overovanie listín podľa osobitného predpisu.⁴¹⁾

40) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 (Ú. v. EÚ L 143, 30. 4. 2004).

41) § 62 zákona č. 97/1963 Zb. v znení neskorších predpisov.

Text ustanovení § 352b byl později novelizován a jeho působnost rozšířena na potvrzování soudních rozhodnutí podle dalších předpisů práva ES, jako např. Nařízení Brusel I nebo Nařízení Brusel IIa. Právní úprava vydávání osvědčení pro účely výkonu rozhodnutí v jiném členském státě tak byla sjednocena a zpřehledněna.

§ 352b

(1) Súd na základe žiadosti vydá osvedčenie o európskom exekučnom titule, ako aj iné osvedčenia podľa osobitných predpisov⁴⁰⁾ alebo takéto osvedčenia na základe žiadosti zruší.

40) Napríklad nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, ktorým sa vytvára exekučný titul pre nesporné nároky, články 54, 57 ods. 4, 58 a Prílohy V a VI nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, články 39, 41, 42 ods. 1 a Prílohy I až IV nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1347/2000.

Na toto zmocňovací ustanovení v občanském soudním řádu navazuje podrobnější úprava vydávání osvědčení o EET v § 66 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacím a kancelářském poriadku pre okresne sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy.

§ 66

Vydávanie osvedčenia o európskom exekučnom titule a osvedčovanie rozsudkov, súdnych zmierov a vykonateľných verejných listín

(1) Úkony spojené s vydávaním, opravou a zrušením osvedčenia o európskom exekučnom titule vykonáva rozvrhom práce určený vyšší súdny úradník; postupuje pritom podľa tejto vyhlášky a osobitných predpisov.

(2) Osvedčenie o európskom exekučnom titule sa vydáva na žiadosť oprávnenej osoby, a to na vzorovom tlačive uvedenom v osobitnom predpise. Ak iba časť alebo časti rozhodnutia súdu spĺňajú požiadavky podľa osobitného predpisu, pre tieto časti sa vydáva čiastkové osvedčenie o európskom exekučnom titule. Žiadosť o opravu alebo zrušenie osvedčenia o európskom exekučnom titule sa podáva na vzorovom tlačive podľa osobitného predpisu.

(3) Osvedčenie o európskom exekučnom titule sa vyhotovuje v dvoch vyhotoveniach, z ktorých jedno sa odovzdá žiadateľovi a druhé sa založí do príslušného súdneho spisu. O vydaní osvedčenia sa vyhotoví záznam, ktorý sa pripojí k osvedčeniu o európskom exekučnom titule.

(4) Žiadosť účastníka konania o vydanie osvedčenia o európskom exekučnom titule týkajúceho sa verejnej listiny, ktorou nie je rozhodnutie súdu alebo súdom schválený zmiar, ako aj verejná listina predložená účastníkom konania a jeden rovnopis osvedčenia sa založia do obalu z mäkkého papiera. Na účely evidencie žiadostí podľa predchádzajúcej vety sa vedie na súde kniha osvedčení verejných listín podľa vzoru č. 10 uvedeného v prílohe č. 4.

(5) Odseky 1 až 4 sa primerane použijú aj na osvedčovanie rozsudkov, súdnych zmierov a vykonateľných verejných listín vyžadovaných podľa osobitných predpisov.

Vydávání potvrzení EET, jeho opravu a zrušení vyřizuje vyšší soudní úředník¹²⁰ určený rozvrhem práce. Potvrzování EET probíhá v rámci existujícího soudního spisu, a to tak, že do soudního spisu se připojí stručný záznam o vydání osvědčení a jeden jeho stejnopis.¹²¹ V případě veřejných listin, které nemohou být vyřizovány v rámci příslušných soudních spisů, je pro evidenci vydaných potvrzení zavedena „kniha osvědčení veřejných listin“, do které se založí veřejná listina a jedno vyhotovení osvědčení.

Řešení, které zvolili slovenští zákonodárci, a to zařadit vydávání potvrzení EET pod úkony v OSŘ označené jako „jiná činnost soudu“ a upravit jeho postup ve vyhlášce o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, by se dalo bez obtíží použít i v českém právním řádu.¹²² Tato varianta adaptace právního řádu je pro věřitele bezpochyby rychlejší a efektivnější než potvrzování EET v rámci zvláštního soudního řízení. Může být namítáno, že v případě nepotvrzení EET podle slovenské úpravy nemá věřitel k dispozici opravný prostředek jako je tomu při vydání zamítavého usnesení podle § 200ua českého OSŘ. Potvrzení EET ovšem není jedinou cestou k výkonu rozhodnutí v jiném členském státě. Věřitel může poté, co mu bylo odmítnuto vydání potvrzení o EET, žádat o prohlášení vykonatelnosti podle Nařízení Brusel I, proto není nezbytné poskytovat mu zvláštní obranu proti nepotvrzení EET.¹²³

Svěřením potvrzování EET do rukou jiné osoby než té, která rozhodovala v nalézacím řízení, se navíc vytvoří jakýsi quasi kontrolní mechanismus.¹²⁴ Vyšší soudní úředník je osoba nezúčastněná na nalézacím řízení a je zde větší pravděpodobnost, že nestranně posoudí, zda byly dodrženy podmínky pro potvrzení EET. Pokud potvrzuje

¹²⁰ Vyšší soudní úředník je funkčně příslušný k potvrzování EET i v Německu. Wagner, R. Das Gesetz zur Durchführung der Verordnung (EG) Nr. 805/2004 zum Europäischen Vollstreckungstitel – unter besondere Berücksichtigung der Vollstreckungsabwehrklage. IPRax, 2005, č. 5, s. 403

¹²¹ Jde o obdobný postup jako při vydávání úředních potvrzení ze soudního spisu podle § 64 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresne súdy, krajské súdy, Špeciálny súd a vojenské súdy, kterému v českém právu koresponduje postup podle § 27 vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, při vydávání úředních potvrzení.

¹²² Vzhledem k velmi podobné právní úpravě civilního procesního práva.

¹²³ Amended proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council creating a European enforcement order for uncontested claims, COM(2003)0341 final, CELEX 52003PC0341 [citováno 14. 4. 2008]. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu>

¹²⁴ „das Mehr-Augen-Prinzip“ Stadler, A. Kritische Anmerkungen zum Europäischen Vollstreckungstitel. RIW, 2004, č. 11, s. 805

EET ten samý soudce, který vydal rozhodnutí, je nepravděpodobné, že by objevil chybu, ke které v řízení došlo. Proběhnuté řízení má v povědomí a při vyplňování potvrzení neprovádí nestrannou kontrolu své předchozí práce.¹²⁵

4.4 Nedostatky adaptace a návrhy de lege ferenda

4.4.1 Příslušnost k potvrzování soudních rozhodnutí

K řízení o potvrzení EET je podle § 200ua odst. 2 příslušný *soud, který rozhodoval ve věci v době, kdy byly splněny podmínky vzniku nesporného nároku*. Tento soud je totiž „soudem původu“ ve smyslu čl. 4 bodu 6 Nařízení o EET.

Takto formulovaná příslušnost soudu je nejednoznačná a v praxi může její výklad činit potíže. Vaške k tomu uvádí, že tímto soudem nemusí být nutně soud prvního stupně. Jsou-li podmínky vzniku nesporného nároku splněny až v odvolacím řízení, vydává potvrzení odvolací soud; tak je tomu například tehdy, jestliže dlužník až v odvolacím řízení nárok uzná nebo o něm uzavře smír.¹²⁶ Naproti tomu komentáře¹²⁷ a soudní praxe se kloní k příslušnosti soudu prvního stupně i v případě, že podmínky pro potvrzení EET vznikly až u soudu odvolacího. Pokud chtěl zákonodárce svěřit vydávání potvrzení do působnosti soudů prvního stupně, jako je tomu u doložek právní moci a vykonatelnosti, pak to měl výslovně uvést. Vhodnější by byla formulace jako např. „*soud, u něhož bylo zahájeno řízení, v rámci kterého byl titul vydán*“.¹²⁸

¹²⁵ „Selbstkontrolle ist eben keine Kontrolle“ Stadler, A. Kritische Anmerkungen zum Europäischen Vollstreckungstitel. RIW, 2004, č. 11, s. 805

¹²⁶ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 208

¹²⁷ Např. Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1014 nebo Winterová, A. a kol. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. 3. vydání. Praha : Linde, 2007, s. 598

¹²⁸ Bělohávek, A. J. Evropský exekuční titul a novela občanského soudního řádu a dalších předpisů. Právní rozhledy, 2006, č. 10, s. II

4.4.2 Příslušnost k potvrzování úředních listin¹²⁹

Článek 25 odst. 1 Nařízení o EET stanoví, že orgán příslušný k potvrzování veřejných listin určí členské státy. Původní návrh Komise COM(2002)0159 final v čl. 25 odst. 1 stanovil, že veřejnou listinu potvrdí orgán, který ji vystavil.¹³⁰ Toto opatření mělo zabránit průtahům způsobeným tím, že do procesu vymáhání bude zapojen další subjekt.¹³¹ Znění § 200ua odst. 1 OSŘ však svěřilo tuto pravomoc soudu.¹³²

Důvodová zpráva k návrhu novely č. 233/2006 Sb. ke zvolení tohoto postupu uvádí nepřiliš přesvědčivé argumenty.¹³³ **Věcná příslušnost** soudu k potvrzování úředních listin byla podle důvodové zprávy stanovena zejména s přihlédnutím ke skutečnosti, že Nařízení o EET již stanovuje příslušnost soudu pro potvrzování soudních rozhodnutí a smírů. A také vzhledem k tomu, že případný výčet úředních listin, které by mohly být potvrzeny EET, není uzavřený, mělo se tak předejít budoucím nejasnostem, který orgán má potvrzení vydávat. Tím má dojít k značnému zjednodušení celého procesu vydávání – v případě jakéhokoliv individuálního právního aktu je možné obrátit se na soud, který posoudí, zda předložená listina splňuje podmínky pro potvrzení EET. Není zřejmé, jaké nejasnosti by mohla vyvolávat formulace příslušnosti, kterou použil původní návrh Komise, a to, že „*úřední listinu potvrdí orgán, který ji vystavil*“. Žádné zjednodušení také nespočívá v tom, že držitel úřední listiny se musí obrátit na soud a absolvovat zvláštní potvrzovací řízení. Pozitivum této úpravy lze spatřovat jedině v tom, že tímto opatřením byl vytvořen kontrolní mechanismus a může dojít ke skutečnému přezkumu podmínek potvrzení EET.¹³⁴

¹²⁹ O nejednotné terminologii v případě úředních listin bylo pojednáno výše (viz kapitola 2.2.3).

¹³⁰ Tímto směrem se ubrala např. německá úprava, kde veřejnou listinu potvrzuje orgán (úřad nebo notář), který vystavuje vykonatelné vyhotovení titulu. Viz komentář k § 1079 ZPO In Baumbach, A., Lauterbach, W., Albers, J., Hartmann, P. Zivilprozessordnung. 66. vydání. München : C. H. Beck, 2008, s. 2696

¹³¹ Důvodová zpráva k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, COM(2002)0159 final, CELEX 52002PC0159 [citováno 14. 4. 2008]. Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu>

¹³² O možnosti ponechat potvrzování notářských a exekutorských zápisů v kompetenci notáře a exekutora bylo pojednáno v kapitole 4.1.2.

¹³³ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění občanský soudní řád ze dne 7. 9. 2005, Poslanecká sněmovna Parlamentu, tisk 1104. Systém Aspi LIT25774CZ

¹³⁴ Ke kritice tzv. sebekontroly srovnej Stein, A. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung. IPRax, 2004, č. 3, s. 189

Místně příslušným je podle § 200ua odst. 2 OSŘ obecný soud oprávněného, určený podle § 85 OSŘ. Zákon však neřeší situaci, kdy oprávněný nemá v České republice obecný soud. Pravomoc českých soudů k potvrzení českých notářských a exekutorských zápisů je dána, ale podmínky místní příslušnosti chybí, jsou tedy splněny podmínky § 11 odst. 3 OSŘ. Věc musí projednat Nejvyšší soud, který svým rozhodnutím určí místní příslušnost.¹³⁵ Nejvyšší soud již několik takových případů projednával, ale v jeho usneseních nelze vysledovat jednoznačné pravidlo pro určení místní příslušnosti.¹³⁶ Nejvyšší soud určoval místní příslušnost vždy individuálně podle okolností jednotlivého případu.¹³⁷ Toto řešení jednak není efektivní pro oprávněné z evropského exekučního titulu a jednak zbytečně zatěžuje orgány soudní soustavy. Proto by bylo vhodné doplnit stávající znění § 200ua OSŘ o náhradní kritérium určení místní příslušnosti. Doplnění odstavce 2 by např. mohlo znít takto: „*Nemá-li oprávněný v České republice obecný soud, je místně příslušný soud, v jehož obvodu má sídlo orgán, který úřední listinu vystavil.*“

4.4.3 Oprava a zrušení potvrzení EET

Článek 10 Nařízení o EET zakotvuje možnost žádat o opravu nebo zrušení potvrzení EET. Oprava probíhá na návrh, pokud se rozhodnutí a potvrzení od sebe na základě chyby odlišují. Zrušení potvrzení je možné v případě, že potvrzení bylo vzhledem k požadavkům stanoveným v nařízení uděleno neprávem. V českém právním řádu výslovná úprava těchto otázek chybí. Česká republika sdělila, že české soudy postupují podle § 167 OSŘ.¹³⁸ V úvahu přichází i institut opravného usnesení podle

¹³⁵ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 249

¹³⁶ Např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2007, sp. zn. 21 Nd 142/2006, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2007, sp. zn. 30 Nd 18/2007, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2007, sp. zn. 20 Nd 118/2007

¹³⁷ V případech citovaných v pozn. č. 136 byla oprávněným subjektem z evropského exekučního titulu právnická osoba, která nemá sídlo v České republice. Nejvyšší soud určoval místní příslušnost následovně: podle soudu, v jehož obvodu má sídlo zástupce oprávněného; podle soudu, v jehož obvodu byl notář, který sepsal notářský zápis, jmenován do notářského úřadu; přihlédl k vůli oprávněného projevené při podání návrhu.

¹³⁸ § 167 OSŘ: „*Nestanoví-li zákon jinak, rozhoduje soud usnesením. Usnesením se rozhoduje zejména o podmínkách řízení o zastavení, o odmítnutí návrhu, o změně návrhu, o vzetí návrhu zpět, o smíru, o nákladech řízení, jakož i o věcech, které se týkají vedení řízení.*“

§ 164 OSŘ.¹³⁹ Přistoupila-li Česká republika k úpravě postupu vydávání potvrzení EET v českém právním řádu, bylo by nepochybně vhodné, aby takto zohlednila i možnost zrušení a změny potvrzení.¹⁴⁰ Upraveno není ani vydávání potvrzení o pozastavení či omezení vykonatelnosti exekučního titulu (čl. 6 odst. 2 Nařízení o EET) nebo vydání náhradního potvrzení (čl. 6 odst. 3 Nařízení o EET).¹⁴¹ Výslovná úprava těchto institutů by byla potřebná také vzhledem ke skutečnosti, že znamenají jedinou možnost obrany povinného z evropského exekučního titulu.

¹³⁹ Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 11

¹⁴⁰ Bělohlávek, A. J. Evropský exekuční titul. Právní rádce, 2006, č. 4, s. 6

¹⁴¹ Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 11

5 Komparace s Nařízením Brusel I

Na úrovni sekundárního komunitárního práva je Nařízení o EET doplňkem nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel I).

Hlavní přínos Nařízení o EET má spočívat v odstranění exequatur, tedy nutnosti konat ve státě výkonu řízení o prohlášení vykonatelnosti podle Nařízení Brusel I. S rozhodnutím, které původní soud potvrdil jako EET, by se mělo pro účely výkonu nakládat tak, jako kdyby bylo vydáno v členském státě, v němž se o jeho výkon žádá.¹⁴² Takový postup by měl ve srovnání s postupem podle Nařízení Brusel I poskytnout značnou výhodu, neboť řízení o prohlášení vykonatelnosti komplikuje, prodlužuje a prodražuje proces uznání a výkonu cizích rozhodnutí.¹⁴³

V této kapitole srovnáme postup při potvrzování a výkonu rozhodnutí podle Nařízení o EET s postupem podle Nařízení Brusel I v České republice. Cílem bude zjistit, zda v podmínkách českého právního řádu platí výše uvedené principy, tedy zda Nařízení o EET poskytuje oprávněnému skutečné výhody oproti Nařízení Brusel I.

Výklad bude rozdělen na jednotlivé kroky od vydávání potvrzení až po odvolání proti nařízené exekuci. Celý postup uznání a výkonu ovšem nemůžeme hodnotit jako jednolitý celek. Je třeba rozlišovat situace, kdy vnitrostátní orgán vydává rozhodnutí spolu s potvrzením EET tak, aby posléze mohlo být vykonáno v jiném členském státě, a jednak situace, kdy dochází k výkonu rozhodnutí opatřeného EET v rámci českého právního řádu.

5.1 Působnost

Nařízení Brusel I¹⁴⁴ a Nařízení o EET¹⁴⁵ zásadně zahrnují stejnou oblast hmotněprávních vztahů. Nařízení o EET se však týká pouze exekučních titulů

¹⁴² Body 4 a 8 Preambule Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. 4. 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

¹⁴³ Stein, A. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung. IPRax, 2004, č. 3, s. 190

¹⁴⁴ Čl. 1 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v civilních a obchodních věcech

potvrzujících nesporné nároky, tedy pouze výšece exekučních titulů spadajících do rozsahu Nařízení Brusel I.¹⁴⁶ Obě nařízení se vztahují se na věci občanské a obchodní, ale nevztahují se na věci daňové, celní a správní a rovněž na věci osobního stavu, způsobilosti fyzické osoby k právům a právním úkonům, majetkové vztahy mezi manželi a dědění včetně dědění ze závěti, konkursy a vyrovnání a podobná řízení, sociální zabezpečení a rozhodčí řízení. Nařízení o EET se navíc nevztahuje na rozhodnutí vydaná ve vztazích vyplývajících z odpovědnosti státu za jednání či opomenutí při výkonu státní moci.

Zatímco Nařízení o EET není ve vztahu k Dánsku použitelné,¹⁴⁷ ustanovení Nařízení Brusel I se zde uplatňují na základě Dohody mezi ES a Dánskem podepsané v roce 2005, s účinností od 1. 7. 2007.¹⁴⁸

Vztah mezi oběma nařízeními je vymezen v čl. 27 Nařízení o EET, podle něhož záleží jen na oprávněném, zda navrhne soudu postup podle Nařízení Brusel I nebo zda požádá o potvrzení evropského exekučního titulu. Věřitel by mohl dokonce zažádat paralelně o vydání potvrzení EET a o prohlášení vykonatelnosti a poté zvolit postup podle toho, který dokument bude dříve vystaven.¹⁴⁹

5.2 Fáze vydávání potvrzení v ČR

V této části výkladu se jedná o potvrzování českých exekučních titulů pro účely jejich výkonu v jiném členském státě Evropské unie.

5.2.1 *Potvrzování v režimu Nařízení Brusel I*

Aby bylo možné požádat ve státě výkonu rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti, je nutné spolu s rozhodnutím předložit osvědčení vydané soudem nebo orgánem členského

¹⁴⁵ Čl. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. 4. 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

¹⁴⁶ Chlebcová, R. Veřejná listina a její použití v mezinárodním a evropském právu. Právní fórum, 2007, č. 3, s. 86

¹⁴⁷ bod 25 Preambule Nařízení o EET

¹⁴⁸ Dohoda mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úřední věstník Evropské unie z 16. 11. 2005, L 299

¹⁴⁹ Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. IPRax, 2005, č. 3, s. 190

státu, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno. Osvědčení bude vydáno na žádost kterékoli dotčené strany za použití standardního formuláře z přílohy V nařízení. Soud, u kterého se koná exequaturní řízení, může předloženi osvědčení prominout.¹⁵⁰

Otázka, který soud je k vystavení osvědčení příslušný, se posoudí podle národních předpisů každého členského státu. V České republice úprava příslušnosti k vydávání osvědčení chybí; příslušným je zřejmě soud, který ve věci rozhodoval v prvním stupni. České právo výslovně neupravuje ani postup při vydávání osvědčení. Soud vyhoví návrhu na vydání osvědčení prostě tím, že osvědčení zašle navrhovateli. Zvláštní rozhodnutí o návrhu se nevydává.¹⁵¹ Soud tedy postupuje přímo na základě úpravy obsažené v nařízení. Tuto činnost lze zařadit i pod „vydávání úředních potvrzení“ podle § 27 vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.¹⁵²

5.2.2 Potvrzování v režimu Nařízení o EET

Jak již bylo řečeno výše (viz kapitola 4), potvrzování evropského exekučního titulu probíhá v rámci zvláštního nesporného řízení podle § 200ua OSŘ. Návrh na vydání potvrzení EET musí splňovat obecné náležitosti podání podle § 42 odst. 4 OSŘ. Kromě toho musí obsahovat označení listiny, o jejíž potvrzení se žádá, a označení oprávněného. Oprávněný je povinen k návrhu připojit titul, který má být potvrzen, jen jestliže navrhuje potvrzení úřední listiny.¹⁵³

Nařízení o EET ani § 200ua nestanoví, kdy nejdříve lze návrh na potvrzení evropského exekučního titulu podat. Pro oprávněného by bylo nejefektivnější, kdyby mohl návrh podat ještě před vydáním rozhodnutí, nejlépe již zároveň s podáním žaloby. Tím by se dosáhlo toho, že časový úsek mezi nabytím vykonatelnosti rozhodnutí a vystavením

¹⁵⁰ Článek 53 až 55 Nařízení Brusel I

¹⁵¹ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 80

¹⁵² § 27 vyhlášky č. 37/1992 Sb.: „*Předseda senátu (samosoudce) může na žádost těch, kteří to potřebují k uplatnění nebo hájení svých práv, vydat úřední potvrzení o skutečnostech známých ze spisu, popřípadě opis některé písemnosti po zaplacení soudního poplatku.*“

¹⁵³ Bureš, J. In Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1013

potvrzení EET bude minimální. Potvrzení evropského exekučního titulu by mohlo být doručeno spolu s rozhodnutím, nebo alespoň krátce poté.¹⁵⁴

Tento postup ovšem v podmínkách českého právního řádu možný není. Předpokladem pro zahájení řízení o potvrzení evropského exekučního titulu je totiž skutečnost, že již existuje exekuční titul splňující podmínky Nařízení o EET. Jednou z těchto podmínek je vykonatelnost rozhodnutí v členském státě původu. Pokud se rozhodnutí nestalo podle českého práva vykonatelné, nejsou splněny podmínky řízení o potvrzení evropského exekučního titulu. Pokud by byl návrh na zahájení řízení podán společně s žalobou, pak by soud musel potvrzovací řízení zastavit pro nedostatek podmínek řízení podle § 104 OSŘ.¹⁵⁵

5.3 Fáze výkonu rozhodnutí v ČR

V této části výkladu se již nejedná o rozhodnutí českých orgánů, ale o uznání a výkon cizích rozhodnutí opatřených potvrzením podle Nařízení Brusel I nebo Nařízení o EET v jiném členském státě.

5.3.1 Výkon rozhodnutí podle Nařízení Brusel I

Nařízením Brusel I a prováděcí novelou ZMPS (zákon č. 361/2004 Sb.) byl do českého práva zaveden jemu dosud neznámý institut tzv. exequatur.¹⁵⁶ Exequatur neboli prohlášení vykonatelnosti představuje vyslovení souhlasu s cizím rozhodnutím jako výsledek formálního postupu, což se s ohledem na naši dosavadní praxi zdá být poněkud nadbytečným. Nevztahovala-li se na danou věc mezinárodní smlouva, postupovalo se podle úpravy uznávání a výkonu obsažené v ZMPS. Doposud probíhalo uznávání rozhodnutí v majetkových věcech tak, že uznání cizího rozhodnutí se nevyslovovalo

¹⁵⁴ Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. IPRax, 2005, č. 3, s. 191

¹⁵⁵ Tyto poznatky vyplynuly z konzultací se soudci Městského soudu v Brně. Naproti tomu Vaške uvádí, že potvrzovací řízení by mělo být do doby vydání exekučního titulu přerušeno. Viz Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 208

¹⁵⁶ Stranou zájmu této kapitoly zůstává uznávání rozhodnutí ve zvláštním řízení, které může předcházet prohlášení vykonatelnosti (čl. 33-37 Nařízení Brusel I, § 68b ZMPS). Jedná se o fakultativní postup a není pravděpodobné, že by oprávněný dobrovolně volil složitější a zdlouhavější postup. Více k fázi uznání rozhodnutí podle Nařízení Brusel I viz Kapitán, Z. Uznání a výkon rozhodnutí podle nařízení Rady (ES) č. 44/2001. Právní fórum, 2005, č. 7, s. 241 an.

zvláštním výrokem a bylo uznáno tím, že český orgán k němu přihlédl, jako by šlo o rozhodnutí českého orgánu (§ 65 ZMPS). Proto se jevila nová úprava oproti dosavadní pokrokové a neformální poněkud krokem nazpět.¹⁵⁷

V době přijímání novely ZMPS se objevily obavy, že novelizace povede paradoxně k tomu, že pro soudní rozhodnutí vydaná v nečlenských státech EU bude režim uznání a výkonu z hlediska vlastního řízení jednodušší než ve vztahu k rozhodnutím z členských států EU.¹⁵⁸ Komplikovanosti procesního postupu si byly vědomy i české legislativní orgány a proto novela zavádí možnost dvojího procesního postupu. Oprávněný může žádat o prohlášení vykonatelnosti a nařízení exekuce v jediném řízení nebo může podat samostatné návrhy nejprve na prohlášení vykonatelnosti a po právní moci rozhodnutí může podat návrh na nařízení exekuce. Pro oprávněného je samozřejmě výhodnější podat tzv. návrh dva v jednom a získat společné rozhodnutí o obou procesních otázkách.¹⁵⁹ V praxi je tento postup využíván a pro soud rozhodující o návrhu znamená vlastně jen výrok v rozhodnutí navíc oproti nařizování exekuce českého exekučního titulu.¹⁶⁰

Pro oprávněného z exekučního titulu znamená postup podle Nařízení Brusel I pouze rozšíření návrhu na nařízení exekuce o návrh na prohlášení vykonatelnosti. K návrhu musí kromě rozhodnutí předložit osvědčení rozhodnutí vystavené původním soudem, které nahrazuje doložku vykonatelnosti českých exekučních titulů. Ověřený překlad těchto písemností musí být předložen, jen pokud si ho soud státu výkonu vyžádá (čl. 53 a 55 Nařízení Brusel I).

Ve fázi výkonu cizího rozhodnutí tedy neznamená Nařízení Brusel I komplikaci, ale naopak ulehčení a zjednodušení postupu soudu v tom smyslu, že nahrazuje úpravu uznání a výkonu rozhodnutí obsaženou ve dvoustranných smlouvách o právní pomoci

¹⁵⁷ Bělohávek, A. J. Zavedení tzv. exequatur do českého právního řádu. Právní zpravodaj, 2004, č. 5, s. 16

¹⁵⁸ Nepublikovaný názor Kučery In Pauknerová, M. Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. Právní rozhledy, 2004, č. 9, s. 338

¹⁵⁹ Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 9

¹⁶⁰ Výrok usnesení o prohlášení vykonatelnosti zní tak, že „(ve výroku označené) rozhodnutí se prohlašuje za vykonatelné na území České republiky“. Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 89

uzavřených v minulosti s některými členskými státy EU.¹⁶¹ Ve vztahu k těmto státům bylo třeba, aby tuzemský exekuční soud vždy příslušné rozhodnutí přezkoumal a posoudil, zda jsou v konkrétním případě splněny veškeré podmínky uvedené v takové smlouvě.¹⁶² Nařízením Brusel I byl tedy sjednocen postup uznání a výkonu rozhodnutí ve všech členských státech EU. Navíc je nově umožněn výkon rozhodnutí ve vztahu ke státům, kde dvoustranná dohoda neexistovala, a které nebyly ochotny přistoupit ani na vzájemnost,¹⁶³ kterou vyžaduje uznání a výkon rozhodnutí podle ZMPS (např. Rakousko).

5.3.2 Výkon rozhodnutí podle Nařízení o EET

Rozhodnutí potvrzené jako evropský exekuční titul se vykoná za týchž podmínek jako rozhodnutí vydané v členském státu výkonu. Je-li tedy rozhodnutí potvrzením EET opatřeno, může oprávněný v jiném členském státě požádat přímo o nařízení výkonu rozhodnutí. K návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí musí oprávněný přiložit jedno vyhotovení rozhodnutí a potvrzení evropského exekučního titulu. Pouze v případě potřeby musí být potvrzení EET opatřeno ověřeným překladem do jazyka, který stát výkonu rozhodnutí označí za přijatelný (čl. 20 Nařízení o EET). Česká republika za přijatelné jazyky označila češtinu, němčinu a angličtinu.¹⁶⁴ Výhodou oproti výkonu rozhodnutí podle Nařízení Brusel I je, že na případnou žádost soudu musí oprávněný předložit jen překlad potvrzení EET a nikoliv samotného rozhodnutí.¹⁶⁵ Jelikož všechny údaje požadované pro exekuci se sdělují vepsáním jmen a čísel nebo zakřížkováním příslušných políček, bude překlad potvrzení potřebný jen ve zcela výjimečných případech.¹⁶⁶

¹⁶¹ Např. Francie, Itálie, Maďarsko, Polsko, Řecko, Slovensko, Španělsko. Viz Přehled hlavních dvoustranných smluv o mezinárodní právní pomoci v oblasti trestní a civilní a dokumentů souvisejících [citováno dne 18. 5. 2008]. Dostupný z: <http://portal.justice.cz>

¹⁶² Eppinger, A. Uznávání a výkon rozhodnutí vydaných v členských státech EU. Noviny konkurz a vyrovnání, 2004, č. 4 - 5

¹⁶³ Prohlášení Ministerstva spravedlnosti České republiky o vzájemnosti [citováno dne 18. 5. 2008]. Dostupný z: <http://portal.justice.cz>

¹⁶⁴ Sdělení členských států Komisi uveřejněné na stránkách Evropského soudního atlasu ve věcech občanských. Dostupný z <http://ec.europa.eu>

¹⁶⁵ Také kvůli nutnosti poskytnout soudu ověřený překlad předložených písemností, což je pro oprávněného časově a finančně náročné, je exequaturní řízení považováno za významnou překážku přeshraničního výkonu soudních rozhodnutí. Viz Schmidt, U. Europäisches Zivilprozessrecht in der Praxis. Das 11. Buch der ZPO. München : C. H. Beck, 2004, s. 133

¹⁶⁶ V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 233

Ve fázi nařízení výkonu rozhodnutí se tedy postup českých soudů podle Nařízení Brusel I a Nařízení o EET od sebe výrazně neliší co se náročnosti nebo rychlosti týče.¹⁶⁷ V obou případech soud pouze přezkoumává formální náležitosti návrhu a předložených dokladů.¹⁶⁸

5.4 Fáze odvolací

5.4.1 Opravný prostředek proti prohlášení vykonatelnosti

Jestliže byl současně podán návrh na prohlášení vykonatelnosti a návrh na výkon rozhodnutí a nařízena exekuce, pak lze podat opravný prostředek proti oběma výroky uvedeným v rozhodnutí. Odvolací soud vždy přezkoumá současně oba výroky, byť by se povinný odvolal jen proti jednomu z nich.

Odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí probíhá v režimu OSŘ jako by šlo o exekuci tuzemského rozhodnutí. Prodloužena je pouze odvolací lhůta, která je podle § 68c odst. 3 ZMPS stejná jako pro podání opravného prostředku proti prohlášení vykonatelnosti. O přezkumu usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí bude pojednáno v rámci výkladu o odvolání proti nařízení výkonu EET. Tato kapitola se dále bude věnovat pouze odvolání proti prohlášení vykonatelnosti, neboť jeho přezkum poskytuje odvolacímu soudu širší pole působnosti.

Rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti lze napadnout pouze opravným prostředkem podle čl. 43 Nařízení Brusel I. Jedná se o specifický druh opravného prostředku upraveného přímo nařízením, proto nelze použít národní úpravu.¹⁶⁹ Národní předpisy se proto použijí pouze v otázkách nařízením neupravených. Z úpravy § 68c odst. 3 ZMPS, podle níž o opravném prostředku rozhoduje odvolací soud, je třeba

¹⁶⁷ Pokud pomineme výše zmíněnou nutnost vyslovit vykonatelnost rozhodnutí zvláštním výrokem v případě nařízení exekuce podle Nařízení Brusel I.

¹⁶⁸ Čl. 41 Nařízení Brusel I: „Rozhodnutí je vykonatelné, jakmile jsou splněny formální náležitosti uvedené v čl. 53, aniž by bylo přezkoumáváno podle čl. 34 a 35. Strana, vůči níž je výkon navrhován není v této části řízení oprávněna činit k návrhu jakákoli podání.“

¹⁶⁹ Rozehnalová, N., Týč, V. Evropský justiční prostor v civilních otázkách. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003, s. 324

dovodit, že na řízení o opravném prostředku se použije obdobně úprava odvolacího řízení.¹⁷⁰ Lhůta pro podání odvolání je stanovena nařízením a činí jeden měsíc od doručení rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti. V případě, že povinný má bydliště na území jiného členského státu, činí lhůta dva měsíce.

V opravném prostředku může povinný namítat především nedostatek předpokladů pro prohlášení vykonatelnosti. Významným prostředkem obrany povinného jsou také důvody uvedené v čl. 34 a 35 nařízení, pro které lze cizí rozhodnutí neuznat. Těmito důvody jsou jednak neslučitelnost exekučního titulu s tuzemským rozhodnutím nebo dřívějším rozhodnutím vydaným v jiném členském státě, zjevný rozpor s veřejným pořádkem státu výkonu a také skutečnost, že povinnému nebyla řádně a včas doručena žaloba v nalézacím řízení, ve kterém došlo k vydání rozsudku pro zmeškání. Dalším důvodem pro zamítnutí návrhu na prohlášení vykonatelnosti je skutečnost, že v nalézacím řízení byla porušena ustanovení Nařízení Brusel I upravující výlučnou příslušnost a otázky příslušnosti ve věcech pojištění a spotřebitelských smluv.¹⁷¹ Tyto důvody odvolací soud zkoumá jen k námitce povinného, a pokud shledá tyto námitky jako oprávněné, usnesení o prohlášení vykonatelnosti soudu prvního stupně zruší a návrh zamítne.

Čl. 45 odst. 1 nařízení sice stanoví, že rozhodnutí o opravném prostředku vydá soud neprodleně, ovšem praktický dopad tohoto ustanovení je nulový. Soudy vyřizují jednotlivé věci podle pořadí, ve kterém přišly k projednání. A ani samotné odvolací řízení nelze významně urychlit, pokud se provádí šetření ohledně doručování listin dožadáním cizozemského soudu.

5.4.2 Odvolání proti nařízení výkonu EET

Nařízení o EET sice stanoví, že rozhodnutí potvrzené jako EET nelze ve státě výkonu přezkoumávat, nicméně jeho výkon probíhá podle předpisů státu výkonu. Proto může povinný z EET proti usnesení o nařízení exekuce podat odvolání podle § 201 OSŘ, o němž rozhoduje odvolací soud.¹⁷²

¹⁷⁰ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 95

¹⁷¹ Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 9

¹⁷² Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 143

Možnost přezkumu v rámci tohoto opravného prostředku je však značně omezena. Odvolací soud totiž nemůže při rozhodování o odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí posuzovat jiné otázky a okolnosti než ty, které byly relevantní již pro soud prvního stupně. Zejména je nutné, aby návrh na nařízení výkonu rozhodnutí byl podložen vykonatelným exekučním titulem, exekuce se domáhal subjekt k tomu oprávněný proti subjektu povinnému z vykonávaného exekučního titulu a aby částka navrhovaná v exekuci odpovídala výši částky přiznané vykonávaným titulem.¹⁷³ Vykonatelné rozhodnutí je takové, které bylo povinnému řádně doručeno. Při zkoumání, zda bylo vykonávané rozhodnutí povinnému doručeno, vychází soud ze skutečností vyplývajících z obsahu spisu,¹⁷⁴ popřípadě provede šetření.

Významným specifikem výkonu rozhodnutí opatřeného potvrzením EET je skutečnost, že soud výkonu je tímto potvrzením vázán a podmínky, za kterých bylo vydáno, nesmí přezkoumávat.¹⁷⁵ Neuplatní se zde úprava § 275 odst. 2 OSŘ, podle které je soud vždy oprávněn přezkoumávat správnost potvrzení o vykonatelnosti všech titulů pro výkon rozhodnutí. Odvolací soud tedy při přezkumu vykonatelnosti rozhodnutí potvrzeného jako EET vychází pouze z obsahu samotného potvrzení a není oprávněn zjišťovat ani to, zda bylo rozhodnutí řádně doručeno. Samotný přezkum v rámci odvolacího řízení v případě EET je tedy velmi nenáročný a rychlý, dokonce i ve srovnání s přezkumem českých exekučních titulů.

Nařízení o EET stanoví pouze jediný **odpírací důvod**, a to existenci dřívějšího kolidujícího rozhodnutí.¹⁷⁶ Soud přihlíží k tomuto důvodu jen k námitce dlužníka, a ta může být uplatněna nejdříve v odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.¹⁷⁷ Rozhodnutí se musí týkat téže věci mezi stejnými stranami a musí být vydáno ve státě

¹⁷³ Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. Praha : Linde, 2004, s. 755

¹⁷⁴ Tento postup je možný jen u rozhodnutí českého soudu, kdy je možné vyžádat si nalézací spis. V případě zahraničních exekučních titulů se provádí šetření dožádáním soudu, který rozhodnutí vydal.

¹⁷⁵ Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 10

¹⁷⁶ Musí jít o rozhodnutí, výkonu proto nebrání kolidující usnesení o schválení smíru nebo notářský zápis, neboť ustanovení čl. 21 odst. 1 Nařízení o EET je třeba, jakožto výjimku ze zásady volného pohybu soudních rozhodnutí, vykládat restriktivně. Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 235 - 236

¹⁷⁷ Dříve se dlužník o probíhajícím výkonu rozhodnutí nedozví, neboť o výkonu rozhodnutí se rozhoduje zpravidla bez slyšení povinného (§ 253 odst. 1 OSŘ).

výkonu nebo alespoň splňovat podmínky nezbytné pro jeho uznání v tomto státě. (čl. 21 odst. 1 písm. a) a b) Nařízení o EET). Možnost odepření výkonu pro neslučitelnost s jiným rozhodnutím je oproti čl. 34 odst. 4 Nařízení Brusel I zúžena další podmínkou spočívající v tom, že neslučitelnosti nebyla a nemohla být v soudním řízení v členském státě původu uplatněna (čl. 21 odst. 1 písm. c) Nařízení o EET).¹⁷⁸

5.5 Shrnutí

5.5.1 Přínos Nařízení o EET v českém právu

V podmínkách českého práva je postup při potvrzování českých exekučních titulů za účelem výkonu v jiném členském státě složitější a zdlouhavější. Zatímco vydání osvědčení podle Nařízení Brusel I jde o vydání potvrzení o skutečnostech známých ze soudního spisu, v případě EET musí proběhnout zvláštní soudní řízení.

Pokud jde o výkon cizích exekučních titulů v České republice, pak nelze než přisvědčit Vaškemu názoru, že v oblasti českého práva požadavek prohlášení vykonatelnosti pro oprávněného významnější oddálení exekuce neznamená. Zavedení exequatur do českého právního řádu totiž bylo provedeno velmi elegantně a úsporně.¹⁷⁹ Řízení o prohlášení vykonatelnosti se obvykle projeví pouze jako druhý výrok v rozhodnutí nařizujícím výkon rozhodnutí. Jedinou reálnou nevýhodou proti ryze tuzemskému výkonu rozhodnutí je pro oprávněného okolnost, že lhůta k podání odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se podle § 68c odst. 2 ZMPS prodlužuje tak, aby korespondovala s lhůtou k podání oprávněného prostředku proti prohlášení vykonatelnosti (jeden případně dva měsíce).¹⁸⁰

Jediný přínos Nařízení o EET v oblasti českého práva lze spatřovat v omezení možnosti přezkumu v rámci odvolacího řízení proti usnesení o nařízení exekuce EET. Tím, že odvolací soud může posoudit v podstatě jen naplnění formálních podmínek pro výkon

¹⁷⁸ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 235

¹⁷⁹ Pauknerová, M. Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. Právní rozhledy, 2004, č. 9, s. 338

¹⁸⁰ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 188

a nemůže přezkoumat ani vykonatelnost předmětného titulu, je odvolací řízení značně usnadněno. Oprávněnému z EET to však přináší spíše větší jistotu, že nařízená exekuce nebude zpochybněna, než významné urychlení samotného výkonu. Odvolací řízení proběhnout musí a urychlen je jen samotný přezkum teprve když se jím odvolací soud začne zabývat. A to může v praxi trvat i několik měsíců.

5.5.2 *Obecné výhody postupu podle Nařízení o EET*

Kromě odbourání důvodů, pro které může být výkon cizího rozhodnutí odepřen, poskytuje Nařízení o EET ještě další výhody, které se uplatní bez ohledu na národní úpravy uznání a výkonu soudních rozhodnutí.

Již bylo zmíněno, že v případě výkonu EET nemusí oprávněný na žádost soudu doložit ověřený překlad rozhodnutí, o jehož výkon žádá, jako je tomu v režimu Nařízení Brusel I. Odbourání tohoto požadavku přináší oprávněnému časovou i finanční úsporu.¹⁸¹

Oprávněný z rozhodnutí potvrzeného jako evropský exekuční titul také není povinen uvést adresu pro doručování v České republice ani ustanovit si v České republice zmocněnce pro doručování. I v tom spočívá usnadnění přeshraniční exekuce oproti režimu Nařízení Brusel I, kde navrhovatel v řízení o prohlášení vykonatelnosti tuto povinnost má (čl. 40 odst. 2 Nařízení Brusel I).¹⁸²

Postup podle Nařízení o EET je výhodnější i z finančního hlediska. Osoba žádající o výkon rozhodnutí potvrzeného jako EET v jiném členském státě, nemusí z důvodu, že je cizím státním příslušníkem nebo že nemá bydliště ani nepobývá v členském státě výkonu, složit jistotu, kauci či vklad.¹⁸³

Další výhodou potvrzení rozhodnutí jako EET je, že zatímco prohlášení vykonatelnosti omezuje svoje účinky jen na stát, ve kterém bylo vydáno, toto jediné potvrzení je platné pro všechny členské státy EU. To je výhodné zejména v případech, kdy

¹⁸¹ Schmidt, U. *Europäisches Zivilprozessrecht in der Praxis*. Das 11. Buch der ZPO. München : C. H. Beck, 2004, s. 133

¹⁸² Vaške, V. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 234

¹⁸³ Dobišová, A. *Európsky exekučný titul - vybrané aspekty právnej úpravy*. *Justičná revue*, 2005, 57, č. 8 - 9, s. 1115

by exekuce měla být provedena ve více členských státech současně. Je ovšem otázkou, jak často k takové situaci v praxi dochází.¹⁸⁴ Na druhou stranu tato výhoda skýtá také nebezpečí, že potvrzení EET bude použito k vymožení pohledávky v celém jejím rozsahu ve více státech zároveň. Nařízení o EET totiž neřeší výměnu informací mezi exekučními orgány členských států, ve kterých by paralelní exekuce mohla probíhat.¹⁸⁵

5.6 Rozpor s veřejným pořádkem

V souvislosti se zavedením evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky se zejména v zahraniční literatuře¹⁸⁶ vzedmula vlna kritiky k upuštění od možnosti neuznat cizí rozhodnutí pro rozpor s veřejným pořádkem státu uznání. K zachování možnosti odepření výkonu rozhodnutí pro rozpor s veřejným pořádkem se přiklání i čeští autoři.¹⁸⁷

Možnost odepřít uznání rozhodnutí pro rozpor s veřejným pořádkem totiž představuje pro členské státy svého druhu „záchrannou brzdu“,¹⁸⁸ kterou lze použít v situaci, kdy by uznání cizího rozhodnutí mělo být v rozporu se základními zásadami práva státu uznání.

Rozpor s veřejným pořádkem dle Nařízení Brusel I mohou založit rozdíly ve vnitrostátních předpisech jednotlivých členských států, procesní podvody účastníků či hrubé nedostatky v práci soudů, jejichž následky se nepodařilo odstranit ani s využitím

¹⁸⁴ Kohler, Ch. Von der EuGVVO zum Europäischen Vollstreckungstitel – Entwicklungen und Tendenzen im Recht der Anerkennung und Vollstreckung ausländischer Entscheidungen. In Rechberger, W. H., Reichelt, G.: Europäisches Kollisionsrecht. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2004, s. 79

¹⁸⁵ Andersson, T., Fridén, H. Civil Enforcement in Sweden. European Business Law Review, 2006, č. 6, s. 721

¹⁸⁶ srovnej např. Stadler, A. Kritische Anmerkungen zum Europäischen Vollstreckungstitel. RIW, 2004, č. 11, s. 803; Stein, A. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung. IPRax, 2004, č. 3, s. 182; Kohler, Ch. Von der EuGVVO zum Europäischen Vollstreckungstitel – Entwicklungen und Tendenzen im Recht der Anerkennung und Vollstreckung ausländischer Entscheidungen. In Rechberger, W. H., Reichelt, G.: Europäisches Kollisionsrecht. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2004, s. 76

¹⁸⁷ např. Pauknerová, M. Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008, s. 348; Brodec, J. Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz. Právník, 2005, č. 9, s. 1038

¹⁸⁸ podobně Stadler, A. Kritische Anmerkungen zum Europäischen Vollstreckungstitel. RIW, 2004, č. 11, s. 803

opravných prostředků, ústavních stížností ani jiným přípustným způsobem ve státě vydání rozhodnutí.¹⁸⁹

Objevují se i názory, že výhradu veřejného pořádku lze uplatnit nezávisle na tom, zda je tato možnost upravena vnitrostátními či mezinárodními předpisy. Ochrana prostřednictvím výhrady veřejného pořádku je totiž v tak úzkém spojení se státní suverenitou a je tak významná, že rozpor s veřejným pořádkem jako důvod pro odepření uznání cizího rozhodnutí lze dovodit ze samotné podstaty věci.¹⁹⁰

Přijetí tohoto postoje k povaze veřejného pořádku, tedy jeho užití bez výslovného zmocnění v zákoně, si lze u českých soudů jen stěží představit. Rozpor s veřejným pořádkem nebývá aplikován ani jako odpírací důvod podle čl. 34 odst. 1 Nařízení Brusel I.¹⁹¹ Ustanovení čl. 34 odst. 1 je totiž v rámci evropského justičního prostoru ustanovením, jehož aplikace českými soudy přichází do úvahy zcela výjimečně na rozdíl od výhrady veřejného pořádku zakotvené v ZMPS. Evropský justiční prostor je budován na principu vzájemné důvěry, nikoliv na principu inkompability jednotlivých právních systémů.¹⁹² Pokud bylo rozhodnutí vydáno v souladu s předpisy členského státu původu, české soudy nemají důvod k odepření jeho uznání a výkonu.

Na výjimečnost a ustupující význam tohoto institutu v rámci evropského justičního prostoru poukazuje i zahraniční literatura.¹⁹³ Mnohem větší význam je přikládán odpíracímu důvodu podle čl. 34 odst. 2 Nařízení Brusel I, který zaručuje ochranu dlužníka práva být slyšen před soudem.¹⁹⁴

¹⁸⁹ Zvolský, L. Evropský exekuční titul pro nesporné nároky. *Bulletin advokacie*, 2006, č. 2, s. 36

¹⁹⁰ Laptew, A. Abschaffung der anerkennungsrechtlichen Ordre public-Kontrolle in Osteuropa: Vorbild für die EU?. *IPRax*, 2004, č. 6, s. 495

¹⁹¹ Alespoň podle informací Krajského soudu v Brně. Po dobu účinnosti Nařízení Brusel I nebyl tento odpírací důvod při jejich rozhodovací činnosti aplikován. Obecně je veřejný pořádek užíván naprosto výjimečně, v úvahu přichází spíše ve vztahu k mimoevropským zemím.

¹⁹² Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 2008, sp. zn. 20 Co 335/2007

¹⁹³ Výsledky průzkumu týkajícího se aplikace Nařízení Brusel I provedeného ve staré pětadvacítce členských států v letech 2003, 2004 a částečně v letech 2005 a 2006 nezaznamenaly žádné použití tohoto odpíracího důvodu ze strany soudů. Naproti tomu ze strany dlužníků je tento odpírací důvod často neúspěšně namítán. Hess, B., Bittmann, D. Die Effektuierung des Exequaturverfahrens nach der Europäischen Gerichtsstands- und Vollstreckungsverordnung. *IPRax*, 2007, č. 4, s. 279, poznámka č. 31

¹⁹⁴ např. Stein, A. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen – Einstieg in den Ausstieg aus dem Exequaturverfahren bei Auslandsvollstreckung. *EuZW*, 2004, č. 22, s. 680 nebo

Proto se objevují i hlasy kvitující upuštění od přezkumu souladu rozhodnutí s veřejným pořádkem. Kategorie veřejného pořádku je z povahy věci velmi obecná,¹⁹⁵ proto odstranění možnosti dovolat se rozporu s veřejným pořádkem posiluje právní jistotu věřitele. Navíc tím dlužník přichází o oblíbenou zdržovací taktiku a je tak usnadněn rychlý výkon rozhodnutí ve všech členských státech.¹⁹⁶

Odhlédneme-li od teoretické roviny této problematiky, lze konstatovat, že v podmínkách české soudní praxe odbourání výhrady veřejného pořádku nepředstavuje ani významnou újmu pro dlužníka ani urychlení exekuce pro věřitele. Jak bylo řečeno výše, české soudy tento institut v rámci evropského justičního prostoru zásadně neaplikují. K urychlení výkonu rozhodnutí to také nepřispívá, protože k přezkumu stejně dochází na základě odvolání proti nařízení exekuce podle § 201 OSŘ (viz kapitola 5.4.2).

Stadler, A. Europäische Zivilprozessrecht – Wie viel Beschleunigung verträgt Europa?. IPRax, 2004, č. 1, s. 6

¹⁹⁵ Zvolský, L. Evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Bulletin advokacie, 2006, č. 2, s. 36

¹⁹⁶ Kropholler, J. Europäisches Zivilprozessrecht. Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen und Europäischem Vollstreckungstitel. 8. vydání. Frankfurt am Main : Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2005, s. 579

6 Závěr

Cílem této práce bylo objasnit možnosti použití EET v podmínkách českého právního řádu, zhodnotit adaptaci českého práva a přínos Nařízení o EET v oblasti uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí v České republice.

Poznatky získané při zpracování diplomové práce budou shrnuty formou komentáře k hypotézám vysloveným v úvodu práce.

1. Český právní řád reaguje dostatečně a vhodně na Nařízení o evropském exekučním titulu pro nesporné pohledávky.

Na nedostatky adaptace českého právního řádu bylo poukázáno hned v několika oblastech, proto lze konstatovat, že tato hypotéza potvrzena nebyla.

Česká republika předně nevyužila možnosti přizpůsobit své procesní předpisy požadavkům, které stanoví Nařízení o EET. Úpravu doručování lze považovat za dostatečnou ve vztahu k nařízení, ale vhodné by bylo začlenit do OSŘ požadavky na poučovací povinnost soudu vůči dlužníkovi podle čl. 17 písm. b) Nařízení o EET. To by vedlo k rozšíření okruhu exekučních titulů, které by jako EET mohly být potvrzeny. Za úvahu by také stála změna koncepce vykonatelných notářských zápisů, která nyní redukuje možnost jejich využití jako exekučních titulů na minimum.

Začlenění vydávání potvrzení do zvláštního nesporného řízení nebylo vhodným opatřením k zajištění úplné a efektivní vnitrostátní aplikovatelnosti nařízení. Potvrzovací řízení je neefektivní především z hlediska jeho časové a administrativní náročnosti. Neposkytuje ani dostatečné záruky kontroly dodržení minimálních norem, když svěřuje vydávání potvrzení do rukou soudci, který rozhodoval v nalézacím řízení. Problematická je také formulace příslušnosti k potvrzování EET, která je u soudních rozhodnutí nejasná a v případě úředních listin dokonce nedostatečná. Neúplnost adaptace pak spočívá v tom, že zákonodárce přistoupil pouze k úpravě potvrzování EET a opomněl upravit procesní postup při opravě či zrušení vydaného EET, které slouží především k ochraně práv dlužníka.

2. Rozhodnutí vydané za účasti opatrovníka osoby neznámého pobytu může být potvrzeno jako evropský exekuční titul.

Tuto hypotézu se rovněž nepodařilo potvrdit. Nařízení o EET předně vylučuje všechny formy doručování předvídané národními předpisy pro případ, že adresa dlužníka není známa a které si vypomáhají fikcí, že dlužník se s písemností seznámil. Opatrovníka osoby neznámého pobytu také nelze považovat za zástupce dlužníka ve smyslu čl. 15 Nařízení o EET, který umožňuje doručovat pouze zákonnému a zplnomocněnému zástupci. Doručení opatrovníkovi osoby neznámého pobytu tedy nesplňuje minimální normy stanovené nařízením a rozhodnutí vydané za jeho účasti nelze jako EET potvrdit. Nespornost nároku totiž musí vyplývat alespoň z vědomé nečinnosti dlužníka, nemůže spočívat v tom, že dlužník se o soudním řízení vůbec nedozvěděl.

3. Nařízení o evropském exekučním titulu v podmínkách českého právního řádu významně urychluje a usnadňuje přístup k výkonu cizích soudních rozhodnutí.

Postup podle Nařízení o EET byl srovnán s postupem při uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí podle Nařízení Brusel I. U potvrzování českých exekučních titulů pro účely výkonu v zahraničí byla tato hypotéza vyvrácena, neboť zvláštní potvrzovací řízení EET je ve srovnání s neformálním postupem podle Nařízení Brusel I složitější a především časově náročnější.

Hypotézu se nepodařilo potvrdit ani při srovnání podmínek výkonu cizích soudních rozhodnutí v České republice. Z hlediska časového je postup podle obou nařízení téměř stejně náročný, rychlejší je jen samotný přezkum u EET v rámci odvolacího řízení proti usnesení o nařízení exekuce. Skutečnost, že EET nepřineslo významné urychlení výkonu cizích soudních rozhodnutí, ovšem není způsobena špatnou implementací EET, ale je důsledkem úsporně vyřešeného zavedení exequatur do českého právního řádu. Exequatur tak, jak je upraveno v českém právu, nepředstavuje významnou překážku výkonu cizích soudních rozhodnutí, proto přínos EET v podobě odstranění exequatur ztrácí v České republice na významu. Základním přínosem Nařízení o EET tedy zůstává zavedení principu nepřezkoumatelnosti a přímého výkonu určitého typu cizích soudních rozhodnutí, což ale nemá velký vliv na usnadnění nebo urychlení jejich exekuce v České republice.

7 **Resumé**

On 30 November 2000, the Council adopted a programme of measures for implementation of the principle of mutual recognition of decisions in civil and commercial matters. This programme includes in its first stage the abolition of exequatur, that is to say, the creation of a European Enforcement Order for uncontested claims. This goal was even singled out as one of the Community's priorities, because prolonged and costly enforcement of claims build a significant obstacle to the unhindered movement of judgements within the internal market.

Regulation (EC) No 805/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 creating a European Enforcement Order for uncontested claims came into force on the 21 October 2005. According to this Regulation access to enforcement in a Member State other than that in which the judgment has been given should be accelerated and simplified by dispensing with any intermediate measures to be taken prior to enforcement in the Member State in which enforcement is sought. A judgment that has been certified as a European Enforcement Order by the court of origin should, for enforcement purposes, be treated as if it had been delivered in the Member State in which enforcement is sought.

Such a procedure should offer significant advantages as compared with the exequatur procedure provided for in Council Regulation (EC) No 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, in that there is no need for approval by the judiciary in a second Member State with the delays and expenses that this entails. A judgment which has been certified as a European Enforcement Order in the Member State of origin shall be recognised and enforced in the other Member States without the need for a declaration of enforceability and without any possibility of opposing its recognition.

Regulation (EC) No 805/2004 is applicable only to judgments, court settlements and authentic instruments on uncontested claims. The concept of „uncontested claims“ covers all situations in which a creditor, given the verified absence of any dispute by the debtor as to the nature or extent of a pecuniary claim, has obtained either a court decision

against that debtor or an enforceable document that requires the debtor's express consent, be it a court settlement or an authentic instrument.

Minimum standards have been established for the proceedings leading to the judgment in order to ensure that the debtor is informed about the court action against him, the requirements for his active participation in the proceedings to contest the claim and the consequences of his non-participation in sufficient time and in such a way as to enable him to arrange for his defence.

The Thesis should not give an exhaustive explication of the application of Regulation (EC) No 805/2004. This Thesis is focused on some aspects of its application in the Czech legal environment. The work is divided in six chapters.

The second chapter deals with considering whether the Czech procedural law meets the minimum standards laid down by the Regulation. The chapter comprises of two main parts. In the first part of the chapter are potential European enforcement orders in the Czech law defined. The second part of the chapter specifies methods of service which comply with the minimum standards and indicates some imperfections of the Czech procedural law regarding the Provision to the debtor of due information about the procedural steps necessary to contest the claim. The third chapter is dedicated to the specific institute of the Czech procedural law – the custodian of person of unknown residence and its compliance with the requirements of the Regulation. The fourth chapter evaluates the adaptation of the Czech legal order to the Regulation and especially the procedure of issuing the EEO certificate. The Slovakian legal regulation of issuing the EEO certificate is mentioned here as well. The fifth chapter compares the procedure of recognition and enforcement of judgements under Regulation (EC) No 805/2004 with a declaration of enforceability in accordance with the recognition and enforcement regime of Council Regulation (EC) No 44/2001 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments. This comparison contains the procedure of issuing the certificate, the enforcement procedure and appeal against the judgement. Advantages of the EEO towards Council Regulation (EC) No 44/2001 are concluded in the end of the fifth chapter.

8 Seznam použité literatury

8.1 Monografie

- Baumbach, A., Lauterbach, W., Albers, J., Hartmann, P. Zivilprozessordnung. 66. vydání. München : C. H. Beck, 2008, s. 3007
- Briggs, A. Civil Jurisdiction and Judgements. 4th edition. London : Norton Rose, 2005, s. 743.
- Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1066.
- Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 1054.
- Eller, O. Mezinárodní občanské právo procesní. Brno : Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1987, s. 93.
- Král, R. Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 128.
- Kropholler, J. Europäisches Zivilprozessrecht. Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen und Europäischem Vollstreckungstitel. 8. vydání. Frankfurt am Main : Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2005, s.790.
- Kučera, Z. Mezinárodní právo soukromé. 5. vydání. Brno : Doplněk, 2001, s. 428.
- Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. Praha : Linde, 2004, s. 854.
- Melzer, F. Metodologie nalézání práva. Brno : Tribun EU, 2008, s. 194.
- Pauknerová, M. Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008, s. 441.
- Rozehnalová, N., Týč, V. Evropský justiční prostor v civilních otázkách. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003, s. 401.
- Rozehnalová, N., Týč, V., Záleský, R. Vybrané problémy mezinárodního práva soukromého v justiční praxi. 2. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 1997, s. 197.
- Schmidt, U. Europäisches Zivillprozessrecht in der Praxis. Das 11. Buch der ZPO. München : C. H. Beck, 2004, s. 137

- Steiner, V. Občanské právo procesní v teorii a praxi. Praha : Orbis, 1975, s. 482.
- Stumvoll, H. Kodex des österreichischen Rechts. Zivilgerichtliches Verfahren. 4. Auflage. Wien : Orac, 1990.
- Tichý, L. a kol. Dokumenty ke studiu evropského práva. 3. přepracované vydání. Praha : Linde, 2006, s. 910
- Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 852.
- Týč, V. Základy práva Evropské unie pro ekonomy. 4. vydání. Praha : Linde, 2004, s. 306.
- Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 491.
- Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 3. vydání. Praha : Linde, 2004, s. 691.
- Winterová, A. a kol. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. 3. vydání. Praha : Linde, 2007, s. 1088.

8.2 Odborné články

- Andersson, T. Harmonization and Mutual Recognition: How to Handle Mutual Distrust. *European Business Law Review*, 2006, č. 6, s. 747.
- Andersson, T., Fridén, H. Civil Enforcement in Sweden. *European Business Law Review*, 2006, č. 6, s. 711.
- Bezouška, P. K některým aspektům rozsudků pro uznání a pro zmeškání. *Právní rozhledy*, 2004, č. 1.
- Bělohlávek, A. J. Doručování v komunitárním a mezinárodním právu soukromém – především v souvislosti s civilním řízením soudním a před rozhodci. *Bulletin advokacie*, 2006, č. 6, s. 24.
- Bělohlávek, A. J. Evropský exekuční titul. *Právní rádce*, 2006, č. 4, s. 4.
- Bělohlávek, A. J. Evropský exekuční titul a novela občanského soudního řádu a dalších předpisů. *Právní rozhledy*, 2006, č. 10, s. II.
- Bělohlávek, A. J. Veřejná listina v kontextu tuzemského a mezinárodního práva. *Právní rozhledy*, 2006, č. 8, s. 275.

- Bělohávek, A. J. Zavedení tzv. exequatur do českého právního řádu. Právní zpravodaj, 2004, č. 5, s. 16.
- Bohúňová, P. Nařízení o evropském exekučním titulu. Právní rádce, 2008, č. 3, s. 28.
- Brodec, J. Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz. Právník, 2005, č. 9, s. 1025.
- Burgstaller, A., Neumayr, M.: Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. Österreichische Juristen-Zeitung, 2006, č. 5, s. 179.
- Čech, O. Evropské procesní právo – Evropské řízení o drobných nárocích. Právo pro podnikání a zaměstnání, 2008, č. 2, s. 3.
- Dobišová, A. Európsky exekučný titul - vybrané aspekty právnej úpravy. Justičná revue, 2005, 57, č. 8 – 9, s. 1110.
- Eppinger, A. Evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Noviny konkurz a vyrovnání, 2005, č. 3.
- Eppinger, A. Ještě jednou k uznávání a výkonu rozhodnutí vydaných v členských státech EU. Noviny konkurz a vyrovnání, 2004, č. 7.
- Eppinger, A. Ještě k evropskému exekučnímu titulu pro nesporné nároky. Noviny konkurz a vyrovnání, 2006, č. 2.
- Eppinger, A. Uznávání a výkon rozhodnutí vydaných v členských státech EU. Noviny konkurz a vyrovnání, 2004, č. 4 - 5.
- Hess, B., Bittmann, D. Die Effektuierung des Exequaturverfahrens nach der Europäischen Gerichtsstands- und Vollstreckungsverordnung. IPRax, 2007, č. 4, s. 277.
- Hess, B. Europäischer Vollstreckungstitel und nationale Vollstreckungsgegenklage. IPRax, 2004, č. 6, s. 493.
- Chlebcová, R. Veřejná listina a její použití v mezinárodním a evropském právu. Právní fórum, 2007, č. 1 - 3.
- Jayme, E., Kohler, Ch. Europäisches Kollisionsrecht 2005: Hegemonialgesten auf dem Weg zu einer Gesamtvereinheitlichung. IPRax, 2005, č. 6, s. 481.

- Jindřich, M. Úřední listina jako EET a notářský zápis jako titul pro výkon rozhodnutí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 12.
- Jindřich, M. Notářský zápis o hmotněprávním úkonu jako exekuční titul – úvaha de lege ferenda. Ad Notam, 2007, č. 5, s. 133.
- Kapitán, Z. Uznání a výkon rozhodnutí podle nařízení Rady (ES) č. 44/2001. Právní fórum, 2005, č. 7, s. 241.
- Kapitán, Z. Teorie veřejného pořádku a kritéria jeho použití. Časopis pro právní vědu a praxi, 2004, č. 3 - 4.
- Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 7.
- Král, R. K následkům nepřijetí prováděcích opatření k nařízení ES. EMP, ročník XI., číslo 1 - 2, s. 57.
- Král, R. K potřebě vnitrostátní implementace některých nařízení ES. Právní rozhledy, 2004, č. 18, s. 675.
- Král, R. Výklad nařízení ES pro účely jejich vnitrostátní aplikace. Právní rozhledy, 2006, č. 8, s. 285.
- Králová, M. Nařízení (ES) o evropském platebním rozkazu. Bulletin advokacie, 2007, č. 3, s. 71.
- Kohler, Ch. Von der EuGVVO zum Europäischen Vollstreckungstitel – Entwicklungen und Tendenzen im Recht der Anerkennung und Vollstreckung ausländischer Entscheidungen. In Rechberger, W. H., Reichelt, G.: Europäisches Kollisionsrecht. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2004, s. 63.
- Laptew, A. Abschaffung der anerkennungsrechtlichen Ordre public-Kontrolle in Osteuropa: Vorbild für die EU?. IPRax, 2004, č. 6, s. 495.
- Macur, J. Platební rozkaz v civilním procesu České republiky. Časopis pro právní vědu a praxi, 2002, č. 1, s. 2.
- Melicharová, D. Problematika zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky do právního řádu české republiky. Soudce, 2006, č. 2, s. 24.

- Oxford, D. Enforcing Judgements within the European Union – European Enforcement Orders. *Business Law Review*, 2006, č. 12, s. 282.
- Pavlová, B., Doležel, V. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Návrh nařízení o evropském platebním rozkazu. *Právní fórum*, 2006, č. 1, s. 1.
- Pauknerová, M. Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. *Právní rozhledy*, 2004, č. 9, s. 333.
- Stadler, A. Europäische Zivilprozessrecht – Wie viel Beschleunigung verträgt Europa?. *IPRax*, 2004, č. 1, s. 2.
- Stadler, A. Kritische Anmerkungen zum Europäischen Vollstreckungstitel. *RIW*, 2004, č. 11, s. 801.
- Stadler, A. Ordnungsgemäße Zustellung im Wege der remise au parquet und Heilung von Zustellungsfehlern nach der Europäischen Zustellungsverordnung. *IPRax*, 2006, č. 2, s. 116.
- Stein, A. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen – Einstieg in den Ausstieg aus dem Exequaturverfahren bei Auslandvollstreckung. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 2004, č. 22, s. 679.
- Stein, A. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung. *IPRax*, 2004, č. 3, s. 181.
- Taborowski, M. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen – ein kurzer Überblick aus polnischer Sicht. *IPRax*, 2007, č. 3, s. 250.
- Vrcha, P. Ustanovení opatrovníka účastníkovi soudního řízení. *Právní rádce*, 2004, č. 9, s. 20.
- Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. *IPRax*, 2005, č. 3, s. 189.
- Wagner, R. Das Gesetz zur Durchführung der Verordnung (EG) Nr. 805/2004 zum Europäischen Vollstreckungstitel – unter besondere Berücksichtigung der Vollstreckungsabwehrklage. *IPRax*, 2005, č. 5, s. 401.

- Wagner, R. Zur Vereinheitlichung des Internationalen Privat- und Zivilverfahrensrechts acht Jahre nach Inkrafttreten des Amsterdamer Vertrags. EuZW, 2007, č. 20, s. 626.
- Wagner, R. Zur Vereinheitlichung des Internationalen Privat- und Zivilverfahrensrechts sieben Jahre nach In-Kraft-Treten des Amsterdamer Vertrags. EuZW, 2006, č. 14, s. 424.
- Wilderspin, M. The Impact of Community Law on the Enforcement of Contracts in the Region. European Business Law Review, 2006, č. 4, s. 441 - 445.
- Windolf, A., Zemmrich, S. Der Europäische Vollstreckungstitel – Schon jetzt ein „Dauerbrenner“ im Europäischen Zivilprozessrecht. Juristische Schulung, 2007, č. 9.
- Zvolský, L. Evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Bulletin advokacie, 2006, č. 2, s. 34.

8.3 Právní předpisy

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 233/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění občanský soudní řád ze dne 7. 9. 2005, Poslanecká sněmovna Parlamentu, tisk 1104. Systém Aspi LIT25774CZ.
- Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. 4. 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky.
- Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v civilních a obchodních věcech.
- Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 20. 5. 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech.
- Dohoda mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úřední věstník Evropské unie z 16. 11. 2005, L 299
- Zákon č. 323/1992 Zb., o notárech a notářské činnosti, v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok, v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 341/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Vyhláška 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresne súdy, krajské súdy, Špeciálny súd a vojenské súdy.

8.4 Soudní rozhodnutí

- Nález Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 27/2000.
- Nález Ústavního soudu ze dne 16. 10. 2001, sp. zn. I. ÚS 322/2000.
- Nález Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2002, sp. zn. I. ÚS 559/2000.
- Nález Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. II. ÚS 565/03.
- Nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 629/04.
- Nález Ústavního soudu ze dne 9. 5. 2006, sp. zn. IV. ÚS 811/05.
- Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 479/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 264/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2007, sp. zn. II. ÚS 1090/07.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2002, sp. zn. 20 Cdo 554/2002.

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2007, sp. zn. 21 Nd 142/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2007, sp. zn. 30 Nd 18/2007.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2007, sp. zn. 20 Nd 118/2007.
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 2008, sp. zn. 20 Co 335/2007.
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 5. 2008, sp. zn. 20 Co 819/2007.

8.5 Internetové zdroje

- Amended proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council creating a European enforcement order for uncontested claims, COM(2003)0341 final, CELEX 52003PC0341 [citováno 14. 4. 2008]. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Communication from the Commission to the European Parliament concerning the common position of the Council on the adoption of a Regulation of the European Parliament and of the Council creating a European enforcement order for uncontested claims, COM(2004)90 final, CELEX 52004PC0090 [citováno 14. 4. 2008]. Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu>
- Důvodová zpráva k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, COM(2002)0159 final, CELEX 52002PC0159 [citováno 14. 4. 2008]. Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu>.
- Přehled hlavních dvoustranných smluv o mezinárodní právní pomoci v oblasti trestní a civilní a dokumentů souvisejících [citováno 18. 5. 2008]. Dostupný z: <http://portal.justice.cz>
- Prohlášení Ministerstva spravedlnosti České republiky o vzájemnosti [citováno 18. 5. 2008]. Dostupný z: <http://portal.justice.cz>
- Sdělení členských států Komisi uveřejněné na stránkách Evropského soudního atlasu ve věcech občanských [citováno 20. 3. 2008]. Dostupný z <http://ec.europa.eu>